

Spółdzielcza Grupa Bankowa

Bank Spółdzielczy w Dobrzycy

Informacje

z zakresu profilu ryzyka i poziomu kapitału

Banku Spółdzielczego w Dobrzycy

według stanu na dzień 31.12.2018 roku

Dobrzyca, maj 2019

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE

I.	Informacje ogólne	3
II.	Cele i zasady polityki zarządzania poszczególnymi ryzykami	4
III.	Informacja zarządcza	19
IV.	Fundusze własne	21
V.	Adekwatność kapitałowa	23
VI.	Ryzyko kredytowe	26
VII.	Ryzyko stopy procentowej dla pozycji zakwalifikowanych do portfela bankowego	30
VIII.	Ekspozycje na ryzyko walutowe	31
IX.	Ryzyko operacyjne	31
X.	Informacje wynikające z Rekomendacji P	32
XI.	Dźwignia finansowa	38
XII.	Opis systemu kontroli wewnętrznej	39
XIII.	Aktywa obciążone/nieobciążone	41
XIV.	Polityka zmiennych składników wynagrodzeń	41

Załącznik nr 1 - Oświadczenie Zarządu na temat adekwatności ustaleń dotyczących zarządzania ryzykiem

Załącznik nr 2 - Oświadczenie Zarządu na temat ogólnego profilu ryzyka związanego ze strategią działalności

Załącznik nr 3 - Polityka ustalania zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku (zbiorcze informacje o wynagrodzeniach forma papierowa)

Wprowadzenie

Informacja została sporządzona celem spełnienia wymogów wynikających z postanowień Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych (zwanego dalej „Rozporządzeniem”) oraz Zasadami polityki informacyjnej w Banku Spółdzielczym w Dobrzycy.

Informacje te są sporządzane nie później niż w terminie 15 dni od dnia zatwierdzenia rocznego sprawozdania finansowego przez Zebranie Przedstawicieli. O ile nie zaznaczono inaczej, dane liczbowe przedstawione zostały w tysiącach złotych, a ewentualne różnice w sumach i udziałach mogą wynikać z zaokrągleń.

Dokument w wersji papierowej jest ogólnie dostępny dla wszystkich uczestników rynku w Centrali Banku Spółdzielczego w Dobrzycy.

I. Informacje ogólne

Bank Spółdzielczy w Dobrzycy, zwany dalej Bankiem, z siedzibą w Dobrzycy, ul. Nowa 2, przedstawia informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące adekwatności kapitałowej według stanu na dzień 31.12.2018 roku.

Swą działalność Bank prowadził w placówkach:

1. Centrala Banku w Dobrzycy, ul. Nowa 2, 63-330 Dobrzyca;
2. Oddział w Odolanowie, ul. Plac Kościuszki 10, 63-430 Odolanów;
3. Oddział w Rozdrażewie, ul. Koźmińska 13, 63-708 Rozdrażew;
4. Filia w Sośniach, ul. Wielkopolska 35, 63-435 Sośnie.

Działalność operacyjna prowadzona była również za pośrednictwem banku internetowego.

Bank jest Uczestnikiem Systemu Ochrony SGB, którego głównym celem jest zapewnianie płynności i wypłacalności. Z uczestnictwa w Systemie wynikają korzyści – między innymi dostęp do środków pomocowych w sytuacjach zagrożenia płynności lub wypłacalności, oraz obowiązki, do których należy m.in. stosowanie systemu limitów ustalonych w Systemie oraz poddawanie się działaniom prewencyjnym podejmowanym przez jednostkę zarządzającą Systemem.

Bank posiada zaangażowanie kapitałowe w następujących podmiotach, których sprawozdania nie podlegają konsolidacji ze sprawozdaniem Banku:

Nazwa podmiotu	Kwota zaangażowania	Przedmiot działalności	Zaangażowanie kapitałowe pomniejsza/nie pomniejsza fundusze własne Banku
SGB-Bank SA	1 955 300,00	Pośrednictwo finansowe	nie pomniejsza
SSO SGB	1 000,00	Pozostałe doradztwo w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej i zarządzania	nie pomniejsza

II. Cele i zasady polityki zarządzania poszczególnymi ryzykami

Każda aktywność podejmowana przez Bank generuje ryzyko. Podejmowanie ryzyka zmusza Bank do koncentrowania uwagi na powstających zagrożeniach, poszukiwania form obrony przed zagrożeniami i dostosowywania działalności do zmieniających się warunków zewnętrznych. Ostrożnościowe podejmowanie ryzyka, oznacza utrzymywanie racjonalnej równowagi pomiędzy prowadzeniem działalności przychodowej i kontrolowaniem ryzyka.

W Banku funkcjonuje zorganizowany, oparty o wewnętrzne strategie i procedury, proces zarządzania ryzykiem, w którym uczestniczą organy Banku, Komórki organizacyjne oraz pracownicy.

Zarządzanie ryzykiem w Banku realizowane jest poprzez następujące czynności:

- 1) Identyfikacja ryzyka – analiza, na podstawie zgromadzonych danych, czynników wewnętrznych i zewnętrznych występowania ryzyka w Banku oraz stopnia ich wpływu na wynik finansowy;
- 2) Pomiar ryzyka - zasady pomiaru, analizy oraz testowania warunków skrajnych ekspozycji na ryzyko, umożliwiające zarządzanie tym ryzykiem w skali Banku;
- 3) Zarządzanie ryzykiem – zorganizowany proces gromadzenia, udostępniania, analizy danych dotyczących identyfikacji danego rodzaju ryzyka oraz podejmowanie na jej podstawie działań o charakterze proceduralnym, organizacyjnym i wykonawczym, mających na celu redukcję ryzyka do akceptowanego poziomu oraz eliminowanie / ograniczanie negatywnych skutków ekspozycji na ryzyko;
- 4) Monitorowanie – polegające na stałym nadzorze poziomu ryzyka w oparciu o przyjęte metody pomiaru ryzyka;
- 5) Raportowanie – określenie formy i terminów przekazywania wewnętrznego sprawozdania o poziomie ryzyka, którego szczegółowość i częstotliwość sporządzania powinny być adekwatne do rodzaju i skali ponoszonego przez Bank ryzyka;
- 6) Kontrolowanie ryzyka - wskazanie komórki lub pracowników odpowiedzialnych za realizację zadań związanych z zarządzaniem ryzykiem w Banku oraz za badanie zgodności działania wszystkich jednostek Banku z regulacjami wewnętrznymi i nadzorczymi, jak również za informowanie o stwierdzonych nieprawidłowościach.

W procesie zarządzania ryzykiem w Banku uczestniczą następujące organy, jednostki i komórki organizacyjne:

1. Rada Nadzorcza,
2. Zarząd,
3. Członek Zarządu nadzorujący zarządzanie ryzykiem – Prezes Zarządu
4. Komórka monitorująca,
5. Stanowisko ds. zgodności,
6. Stanowisko audytu wewnętrznego (merytoryczne komórki SOI),
7. Pozostali pracownicy Banku w tym wyznaczony pracownik ds. ryzyka braku zgodności.

Do podstawowych zadań poszczególnych podmiotów systemu zarządzania ryzykiem należy:

Rada Nadzorcza dokonuje okresowej oceny realizacji przez Zarząd założeń Strategii w odniesieniu do zasad zarządzania ryzykiem oraz alokacji kapitału na pokrycie istotnych rodzajów ryzyka w Banku. W tym celu Zarząd Banku okresowo przedkłada Radzie Nadzorczej syntetyczną informację na temat skali i rodzajów ryzyka, na które narażony jest Bank, prawdopodobieństwa jego występowania, skutków i metod zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka. Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad kontrolą systemu zarządzania ryzykiem oraz ocenia jej adekwatność i skuteczność. Rada Banku zatwierdza w planie ekonomiczno-finansowym ogólny poziom (profil) ryzyka Banku (apetyt na ryzyko).

Zarząd Banku odpowiada za opracowanie i wdrożenie strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, w tym za zorganizowanie, wdrożenie i funkcjonowanie systemu zarządzania ryzykiem oraz, jeśli to konieczne – dokonania weryfikacji w celu usprawnienia tego systemu. Instrukcje i procedury zarządzania ryzykiem obejmują pełny zakres działalności Banku.

Członek Zarządu nadzorujący zarządzanie ryzykiem istotnym – odpowiada za dostarczanie Radzie Nadzorczej i Zarządowi rzetelnych sprawozdań w zakresie zarządzania ryzykiem istotnym. W Banku funkcję ww. członka Zarządu pełni Prezes Zarządu.

Komórka monitorująca monitoruje realizację wyznaczonych celów i zadań strategicznych, procesów tworzenia zysku oraz przedstawia i monitoruje pozycję Banku w zakresie bezpieczeństwa finansowego i operacyjnego. Podstawowe zadania Komórki to gromadzenie, przetwarzanie, pomiar i raportowanie odpowiednim organom i komórkom Banku, informacji dotyczących podejmowanego przez Bank

ryzyka oraz opracowywanie regulacji wewnętrznych w zakresie zarządzania ryzykami oraz szacowania wewnętrznych wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka.

Stanowisko audytu wewnętrznego ma za zadanie kontrolę i ocenę skuteczności działania systemu zarządzania ryzykiem oraz dokonywanie regularnych przeglądów prawidłowości przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem, obowiązujących w Banku. Stanowisko dostarcza obiektywnej oceny adekwatności i skuteczności funkcjonującego systemu zarządzania oraz zgodności przeprowadzanych operacji bankowych z wewnętrznymi regulacjami Banku. Zadania Stanowiska Bank zleca do realizacji przez odpowiednie służby SOI.

Pozostali pracownicy Banku w tym pracownik wyznaczony ds. ryzyka braku zgodności mają obowiązek przestrzegania zasad zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, obowiązujących w Banku w formie wewnętrznych regulacji i zaleceń, uczestnictwa w postępowaniu wyjaśniającym przyczyny wystąpienia zdarzeń generujących ryzyko oraz raportowania tych zdarzeń.

W ramach corocznej oceny istotności ryzyk Bank określił, iż ryzykami istotnymi w Banku Spółdzielczym w Dobrzycy są:

- Ryzyko kredytowe (w tym koncentracji, detalicznych ekspozycji kredytowych oraz ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie),
- Ryzyko płynności,
- Ryzyko stopy procentowej w portfelu bankowym,
- Ryzyko operacyjne, w tym ryzyko braku zgodności,
- Ryzyko walutowe.

Ryzyko kredytowe

Działalność kredytowa to najbardziej dochodowa część działalności Banku jednocześnie obciążona największym ryzykiem. Ryzyko kredytowe w Banku wynika między innymi z koncentracji, która jest efektem ograniczenia działalności Banku do obszaru określonego w statucie, zatwierdzonego przez Komisję Nadzoru Finansowego.

Celem strategicznym w zakresie działalności kredytowej jest budowa odpowiedniego do posiadanych funduszy własnych bezpiecznego portfela kredytowego oraz portfela inwestycji finansowych, w tym portfela EKZH i DEK zapewniającego odpowiedni poziom dochodowości.

Działalność kredytową Banku cechuje dążenie do zachowania równowagi pomiędzy dochodowością a bezpieczeństwem. Równowaga ta jest możliwa dzięki podejmowaniu przez Bank odpowiednich działań zabezpieczających przed skutkami ryzyka.

Bank dąży do ograniczania ryzyka kredytowego oraz ryzyka koncentracji wyznaczając limity w odniesieniu do branż, zabezpieczeń w tym hipotecznych, grup klientów, produktów, itp.

Działania zabezpieczające podejmowane są w dwóch podstawowych obszarach:

- a) ryzyko pojedynczej transakcji,
- b) ryzyko portfela.

Działania zabezpieczające w obszarze ryzyka pojedynczej transakcji to:

- a) wdrożenie statystycznych metod oceny zdolności kredytowej dostosowanych do charakterystyki ryzyka poszczególnych grup kredytobiorców, wykorzystujących dane statystyczne np. GUS dotyczące minimum egzystencji lub średniego miesięcznego wynagrodzenia także dane statystyczne pochodzące z międzybankowych baz danych,
- b) wdrożenie metod ograniczających nadmierne zadłużanie się gospodarstw domowych, kredytowanych przez Bank,
- c) zatwierdzenie zasad monitorowania sytuacji ekonomiczno-finansowej oraz zabezpieczeń, ze szczególnym uwzględnieniem zapisów Rekomendacji „T” oraz Rekomendacji S,
- d) przeprowadzanie klasyfikacji ekspozycji kredytowych i tworzenie rezerw zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów,
- e) udzielanie pełnomocnictw do podejmowania decyzji kredytowych na podstawie systemu

- kompetencji decyzyjnych obowiązujących w Banku,
- f) rozdzielenie funkcji związanych z bezpośrednią obsługą klienta (gromadzenie dokumentów, przygotowanie danych do analiz, sporządzanie propozycji klasyfikacji na podstawie monitoringu sytuacji klienta) od oceny ryzyka przez decydentów,
  - g) analiza oraz stosowanie limitów wskaźnika LtV przy kredytach zabezpieczonych hipotecznie:
    - a. 80% - przypadku ekspozycji kredytowych zabezpieczonych na nieruchomościach mieszkalnych,
    - b. 90% - przypadku ekspozycji kredytowych zabezpieczonych na nieruchomościach mieszkalnych, gdy część ekspozycji przekraczająca 80% LtV jest odpowiednio ubezpieczona lub kredytobiorca przedstawił dodatkowe zabezpieczenie w formie blokady środków na rachunku bankowym lub poprzez zastaw na denominowanych w złotych dłużnych papierach wartościowych Skarbu Państwa lub NBP,
    - c. 75% - w przypadku ekspozycji kredytowej zabezpieczonej na nieruchomości komercyjnej,
    - d. 80% - w przypadku ekspozycji kredytowej zabezpieczonej na nieruchomości komercyjnej, gdy część ekspozycji przekraczająca 75% LtV jest odpowiednio ubezpieczona lub kredytobiorca przedstawił dodatkowe zabezpieczenie w formie blokady środków na rachunku bankowym lub poprzez zastaw na denominowanych w złotych dłużnych papierach wartościowych Skarbu Państwa lub NBP.
  - h) kierowanie oferty kredytów hipotecznych głównie do klientów detalicznych i rolników, preferowanie zabezpieczeń hipotecznych w postaci hipoteki na gruntach rolnych, stosowanie maksymalnego okresu kredytowania do 30 lat,
  - i) analiza ilościowa i jakościowa podmiotów wnioskujących o kredyt,
  - j) analiza skali przyjmowanych zabezpieczeń w postaci poszczególnych rodzajów ubezpieczenia,
  - k) analiza skali przyjmowanych zabezpieczeń pochodzących od poszczególnych firm ubezpieczeniowych,
  - l) wprowadzenie limitów wyznaczających maksymalną kwotę ekspozycji zabezpieczonych ubezpieczeniem jeżeli istnieje zagrożenie spadku efektywności zabezpieczenia (wynikające m.in. ze słabej kondycji ekonomicznej firmy ubezpieczeniowej, występowania wysokiej ilości odmów wypłaty ubezpieczenia).

Działania zabezpieczające w obszarze ryzyka portfela to:

- a) dywersyfikacja kredytów,
- b) pozyskiwanie do współpracy klientów o dobrej sytuacji ekonomicznej, sprawdzonej reputacji, dobrze współpracujących z Bankiem,
- c) tworzenie, weryfikacja i analiza wykonania limitów koncentracji zaangażowań i dużych zaangażowań,
- d) opracowanie systemu informacji zarządczej w zakresie działalności kredytowej z uwzględnieniem analizy ilościowej i jakościowej portfela kredytowego,
- e) analiza rynku, w tym rynku nieruchomości,
- f) wykorzystanie baz danych, dotyczących zadłużenia gospodarstw domowych (np. BIK),
- g) ocena jakości portfela kredytowego oraz wskaźnika pokrycia rezerwami kredytów zagrożonych,
- h) analiza wpływu bancassurance na ryzyko kredytowe.

W ramach polityki dotyczącej zabezpieczeń, opisanej w Polityce kredytowej, Bank zawarł politykę zarządzania ryzykiem ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie. W celu ograniczania skutków ryzyka Rada Nadzorcza Banku w Strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka zatwierdza optymalne wskaźniki Dtl.

Bank ogranicza ryzyko wynikające z prowadzonej działalności bancassurance przede wszystkim w zakresie:

- 1) ryzyka reputacji m.in. poprzez budowanie prawidłowych relacji pomiędzy Bankiem a klientami w procesie oferowania produktów ubezpieczeniowych (umożliwienie klientom podejmowania świadomych decyzji w wyborze produktu ubezpieczeniowego, dostosowywanie produktów ubezpieczeniowych do potrzeb klienta);
- 2) ryzyka braku zgodności;
- 3) ryzyka kredytowego, dotyczącego koncentracji zabezpieczeń w postaci przyjmowanej ochrony ubezpieczeniowej ekspozycji kredytowych Banku.

Bank zapewnia niezależność funkcji pomiaru ryzyka kredytowego od działalności kredytowej poprzez wprowadzenie zasady, że osoby opracowujące dane do analizy ryzyka kredytowego nie podejmują decyzji kredytowych. Decyzja kredytowa w sprawie nowej transakcji o wartości ponad 200 tys. PLN przy zaangażowaniu klienta pow. 500 tys. zł. PLN wymaga wcześniejszej oceny Komórki monitorującej i/ lub analityka kredytowego. Ocenę ryzyka portfela przygotowuje Komórka monitorująca.

Ryzyko kredytowe podlega nadzorowi ze strony Prezesa Zarządu nadzorującego ryzyka, natomiast nadzór nad działalnością kredytową sprawuje członek Zarządu nadzorujący działalność kredytową, co zapewnia rozdzielenie funkcji oceny ryzyka od działalności operacyjnej, która to ryzyko generuje na poziomie Zarządu.

W Banku funkcjonują regulacje wewnętrzne obejmujące zasady zarządzania ryzykiem kredytowym, które podlegają okresowej weryfikacji, w tym w obszarze związanym z ekspozycjami zabezpieczonymi hipotecznie oraz DEK, które uwzględniają w sposób adekwatny do skali prowadzonej działalności zapisy dobrych praktyk w zakresie zarządzania ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie i DEK.

Zasady zarządzania ryzykiem kredytowym są poddawane okresowej ocenie w ramach audytu wewnętrznego przez Jednostkę zarządzającą SOI.

Rada Nadzorcza określa cele strategiczne w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym.

Nadzór nad procesem zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku sprawuje Rada Nadzorcza.

Podmiotami odpowiedzialnymi za opracowanie, wdrażanie i przestrzeganie regulacji wewnętrznych dotyczących zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku są:

- 1) Prezes Zarządu nadzorujący działalność kredytową;
- 2) członek Zarządu nadzorujący, zgodnie z Regulaminem organizacyjnym, ryzyko kredytowe;
- 3) Komórka monitorująca, odpowiedzialna za opracowanie propozycji rodzajów i wysokości limitów wewnętrznych, ich okresowej weryfikacji, analiz ryzyka kredytowego, wewnętrznych regulacji Banku normujących zarządzanie ryzykami;
- 4) Dyrektorzy Oddziałów/ Kierownik Wydziału Kredytów i Windykacji/ komórka monitorująca (stanowisko ds. monitoringu kredytowego) odpowiedzialni za identyfikację ryzyka kredytobiorców ocenianych i monitorowanych w poszczególnych jednostkach organizacyjnych Banku oraz za przygotowanie analizy portfela kredytowego na podstawie zgromadzonej sprawozdawczości, a także zobowiązani są do zgłaszania na zasadzie opisanej w obowiązującej w Banku instrukcji braku zgodności, wszelkich spostrzeżeń i stwierdzonych w toku bieżącej pracy niezgodności regulacjach wewnętrznych;
- 5) Audyt wewnętrzny przeprowadzający kontrolę poprawności zarządzania ryzykiem kredytowym;
- 6) Wszyscy pracownicy Banku zobowiązani do przestrzegania wewnętrznych regulacji Banku oraz do przeprowadzania rzetelnej kontroli bieżącej.

Ryzyko płynności

Cele strategiczne w zakresie ryzyka płynności obejmują:

- 1) zapewnienie finansowania aktywów i terminowego wykonywania zobowiązań w toku normalnej działalności Banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, bez konieczności poniesienia straty,
- 2) zapobieganie powstania sytuacji kryzysowej, zwłaszcza z powodu czynników wewnątrzbankowych oraz posiadanie aktualnego i skutecznego planu awaryjnego na wypadek wystąpienia takiej sytuacji,
- 3) utrzymywanie przez Bank aktywów nieobciążonych na minimalnym poziomie stanowiącym zabezpieczenie na wypadek zrealizowania się scenariuszy warunków skrajnych płynności w „horyzoncie przeżycia” wynoszącym 30 dni.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) realizowanie strategii finansowania, o której mowa poniżej;
- 2) pozyskiwanie depozytów o możliwie długich terminach wymagalności, tak aby Bank mógł otwierać po stronie aktywnej pozycje o dłuższym horyzoncie czasowym;
- 3) utrzymywanie na bezpiecznym poziomie nadzorczych miar płynności, przy jednoczesnym minimalizowaniu kosztów z tym związanych;
- 4) utrzymywanie wymogu pokrycia płynności (wskaźnika LCR) oraz stabilnego finansowania (wskaźnika NSFR) na wymaganym przepisami poziomie;
- 5) finansowanie na bezpiecznym poziomie kredytów powiększonych o majątek trwały przez depozyty powiększone o fundusze własne;
- 6) utrzymywanie płynnościowej struktury bilansu na poziomie zapewniającym występowanie nadwyżki skumulowanych aktywów nad skumulowanymi pasywami w okresie do 1 roku oraz nadwyżki skumulowanych pasywów nad skumulowanymi aktywami w okresie powyżej 1 roku;
- 7) zapewnienie globalnej wypłacalności Banku, oznaczającej posiadanie skumulowanej luki płynności (bez uwzględnienia zobowiązań pozabilansowych udzielonych i otrzymanych) na poziomie nieujemnym;
- 8) dywersyfikacja źródeł finansowania poprzez ograniczanie udziału środków dużych deponentów;
- 9) dążenie do podnoszenia stabilności źródeł finansowania głównie poprzez pozyskiwanie środków od gospodarstw domowych po akceptowalnej cenie oraz poprzez wydłużanie terminów wymagalności;
- 10) identyfikacja wszelkich zagrożeń związanych z ryzykiem utraty płynności w zależności od stwierdzonego charakteru zagrożenia postępowanie według procedur awaryjnych określonych w obowiązujących w Banku zasadach zarządzania ryzykiem płynności.

Bank przyjmuje następującą strategię finansowania:

- 1) głównym źródłem finansowania działalności Banku są depozyty podmiotów niefinansowych;
- 2) Bank posiada i aktualizuje w okresach rocznych plan pozyskiwania i utrzymywania depozytów;
- 3) Bank dostosowuje skalę działania do możliwości zapewnienia stabilnego finansowania;
- 4) Bank zakłada możliwość pozyskiwania dodatkowym źródłem środków z Banku Zrzeszającego na zasadach i w zakresie możliwości Banku Zrzeszającego;
- 5) w sytuacji awaryjnej, dodatkowym źródłem finansowania mogą być środki uzyskane w ramach Minimum Depozytowego lub Funduszu Pomocowego na zasadach określonych w Umowie Systemu Ochrony SGB, a także pozyskanie kredytu refinansowego w Narodowym Banku Polskim.

Z uwagi na znaczące zaangażowanie w finansowanie rynku nieruchomości oraz w ekspozycje zabezpieczone hipotecznie Bank dokonuje pogłębionej analizy płynności długoterminowej. Zasady wyżej wymienionej analizy określa w Zasadach zarządzania ryzykiem płynności w Banku Spółdzielczym w Dobrzycy.

Za obszar ryzyka płynności w Banku odpowiadają:

- 1) Wiceprezes nadzorujący ryzyko płynności w zakresie nadzoru nad zarządzaniem ryzykiem płynności;
- 2) Prezes Zarządu Banku w zakresie nadzoru nad pomiarem i monitorowaniem ryzyka płynności.

Rada Nadzorcza – która:

- 1) w ramach pełnionego nadzoru dokonuje okresowej oceny i nadzoruje wszystkie aspekty polityki zarządzania ryzykiem płynności w Banku;
- 2) zatwierdza cele strategiczne w zarządzaniu ryzykiem płynności, zawarte w obowiązującej w Banku strategii zarządzania ryzykiem;
- 3) ocenia adekwatność i skuteczność systemu zarządzania ryzykiem płynności na podstawie okresowej, syntetycznej informacji na temat poziomu ryzyka, na jakie narażony jest Bank;
- 4) zatwierdzanie scenariuszowych planów awaryjnych płynności.

Zarząd:

- 1) zapewnia skuteczne działanie systemu zarządzania ryzykiem płynności;
- 2) zatwierdza zasady zarządzania ryzykiem płynności;
- 3) wyznacza osoby odpowiedzialne za opracowanie, wprowadzenie i aktualizację zasad, o których mowa w pkt 2;
- 4) odpowiada za utrzymanie ryzyka płynności na poziomie nie przekraczającym poziomu akceptowalnego przez Radę Nadzorczą.

Komórka monitorująca – będąca komórką monitorującą ryzyko płynności, która podlega członkowi Zarządu nadzorującemu ryzyko płynności, wykonująca zadania związane z:

- 1) okresowym weryfikowaniem i aktualizowaniem procedury oraz przygotowywaniem propozycji zmian procedury dla Zarządu, w tym weryfikowaniem i aktualizowaniem metod pomiaru ryzyka płynności oraz poziomu limitów;
- 2) zgłaszaniem potrzebę zmian w polityce płynnościowej Banku;
- 3) zapewnieniem zgodności procedury ze strategią działania Banku i strategią zarządzania ryzykiem;
- 4) proponowaniem wysokości przyjętych limitów;
- 5) dokonywaniem pomiaru i monitorowaniem poziomu ryzyka, w tym płynności średnio i długoterminowej, przeprowadzaniem testów warunków skrajnych, pogłębioną analizą płynności długoterminowej;
- 6) analizą wskaźników służących ocenie poziomu ryzyka płynności;
- 7) monitorowaniem stopnia wykorzystania limitów;
- 8) oceną poziomu ryzyka płynności;
- 9) wyznaczaniem nadzorczych miar płynności oraz wskaźników LCR i wewnętrznego NSFR;
- 10) oceną nowych produktów bankowych w zakresie potencjalnego wpływu na ryzyko płynności;
- 11) opracowywaniem scenariuszy sytuacji kryzysowych;
- 12) opracowywaniem propozycji rekomendacji wydawanych przez Zarząd Banku dla komórki zarządzającej mającej na celu właściwe kształtowanie poziomu ryzyka płynności Banku;
- 13) sporządzaniem raportów dla Zarządu i Rady Nadzorczej.

Wydział Finansowo-Księgowy – będący komórką zarządzającą ryzykiem płynności, która podlega członkowi Zarządu nadzorującemu ryzyko płynności, wykonujący zadania związane z:

- 1) okresowym weryfikowaniem i aktualizowaniem procedury oraz przygotowywaniem propozycji zmian procedury dla Zarządu, w zakresie zarządzania płynnością dzienną, bieżącą i krótkoterminową;
- 2) optymalnym zarządzaniem środkami Banku oraz wywiązywaniem się Banku z zawartych umów, w tym zagospodarowywaniem nadwyżek środków.

Pozostałe komórki lub osoby odpowiedzialne za:

- 1) kontrolę i utrzymywanie limitów kasowych;
- 2) sporządzanie wykazu kredytów do ewentualnej odsprzedaży na potrzeby Planu awaryjnego;
- 3) przekazywanie do komórki zarządzającej informacji niezbędnych do sporządzania prognozy przepływów pieniężnych.

Ryzyko stopy procentowej

Cele strategiczne w zakresie ryzyka stopy procentowej obejmują:

- 1) optymalizacja wyniku odsetkowego w warunkach zmienności rynkowych stóp procentowych;
- 2) ograniczanie negatywnego wpływu zmian stóp procentowych poprzez doskonalenie narzędzi pomiaru i odpowiednie kształtowanie struktury aktywów i pasywów wrażliwych na zmiany stóp procentowych;
- 3) utrzymywanie poziomu ryzyka w ramach ustanowionych limitów opisanych w wewnętrznej procedurze dotyczącej zasad zarządzania ryzykiem stopy procentowej.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) ograniczenie ryzyka stopy procentowej tylko do portfela bankowego i tylko do pozycji wynikających z produktów bilansowych;

- 2) ograniczenie kwoty pozycji wrażliwych na zmiany stóp procentowych z terminami przeszacowania powyżej 1 roku;
- 3) dążenie do wypracowywania jak największych przychodów pozaodsetkowych.

Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej oraz marżą odsetkową odbywa się poprzez:

- a) kształtowanie oprocentowania aktywów i pasywów,
- b) wydłużanie aktywów bądź pasywów poprzez szersze zastosowanie instrumentów o stałej stopie procentowej,
- c) skracanie aktywów bądź pasywów poprzez zwiększanie udziału instrumentów o zmiennej stopie procentowej,
- d) zmianę długości zapadalności aktywów o oprocentowaniu stałym,
- e) zwiększenie liczby umów z klauzulą możliwej zmiany oprocentowania,
- f) zmniejszeniu lub zwiększeniu zaangażowania w aktywach mniej wrażliwych na zmiany stóp procentowych,
- g) zmianę strategii kredytowej.

Kształtowanie poziomu oprocentowania produktów oferowanych przez Bank uwzględnia:

- a) analizę oprocentowania produktów u konkurencji i na rynku międzybankowym,
- b) wpływ zmiany oprocentowania na inne ryzyka Banku,
- c) strategię działania i rozwoju Banku,
- d) marże realizowane na poszczególnych produktach.

Podstawowe wskaźniki charakteryzujące poziom (profil) ryzyka stopy procentowej są określone w założeniach do planu ekonomiczno – finansowego.

Za obszar ryzyka stopy procentowej w Banku odpowiadają:

- 1) Wiceprezes nadzorujący ryzyko stopy procentowej w zakresie nadzoru nad zarządzaniem ryzykiem stopy procentowej.
- 2) Prezes Zarządu w zakresie nadzoru nad pomiarem i monitorowaniem ryzyka stopy procentowej.

W procesie zarządzania ryzykiem stopy procentowej w Banku uczestniczą:

1. Rada Nadzorcza – która:

- 1) w ramach pełnionego nadzoru właścicielskiego dokonuje okresowej oceny i nadzoruje wszystkie aspekty polityki zarządzania ryzykiem stopy procentowej w Banku;
- 2) zatwierdza cele strategiczne w zarządzaniu ryzykiem stopy procentowej, zawarte w obowiązującej w Banku strategii zarządzania ryzykiem;
- 3) ocenia adekwatność i skuteczność systemu zarządzania ryzykiem stopy procentowej na podstawie okresowej, syntetycznej informacji na temat poziomu ryzyka, na jakie narażony jest Bank.

2. Zarząd:

- 1) zapewnia skuteczne działanie systemu zarządzania ryzykiem stopy procentowej;
- 2) zatwierdza zasady zarządzania ryzykiem stopy procentowej;
- 3) wyznacza osoby odpowiedzialne za opracowanie, wprowadzenie i aktualizację zasad, o których mowa w pkt 2;
- 4) odpowiada za utrzymanie ryzyka stopy procentowej na poziomie nie przekraczającym poziomu akceptowalnego przez Radę Nadzorczą;

- 5) podejmuje decyzje w zakresie ustalania oprocentowania oferowanych produktów bankowych
3. Komórka monitorująca – będąca komórką monitorującą ryzyko stopy procentowej, wykonujący zadania związane z:
  - 1) okresowym weryfikowaniem i aktualizowaniem niniejszej procedury oraz przygotowywaniem propozycji zmian procedury dla Zarządu, w tym weryfikowaniem i aktualizowaniem metod pomiaru ryzyka stopy procentowej oraz poziomu limitów;
  - 2) zgłaszaniem potrzebę zmian w polityce zarządzania ryzykiem stopy procentowej Banku;
  - 3) zapewnieniem zgodności niniejszej procedury ze strategią działania Banku i strategią zarządzania ryzykiem;
  - 4) proponowaniem wysokości przyjętych limitów;
  - 5) dokonywaniem pomiaru i monitorowaniem poziomu ryzyka, przeprowadzaniem testów warunków skrajnych;
  - 6) analizą wskaźników służących ocenie poziomu ryzyka stopy procentowej;
  - 7) monitorowaniem stopnia wykorzystania limitów;
  - 8) oceną nowych produktów bankowych w zakresie potencjalnego wpływu na ryzyko stopy procentowej;
  - 9) sporządzaniem raportów dla Zarządu i Rady Nadzorczej;
  - 10) opracowywaniem propozycji rekomendacji wydawanych przez Zarząd Banku dla komórki zarządzającej mającej na celu właściwe kształtowanie poziomu ryzyka stopy procentowej;
  - 11) składaniem propozycji zmian poziomu stóp procentowych Banku lub rodzaju stóp referencyjnych;
4. Wydział Finansowo - Księgowy – będący komórką zarządzającą ryzykiem stopy procentowej, wykonujący zadania związane z kształtowaniem poziomu pozycji bilansowych wrażliwych na zmiany stóp procentowych w ramach zagospodarowywania nadwyżek środków Banku.

Ryzyko operacyjne i braku zgodności

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz ryzykiem braku zgodności w Banku jest ograniczanie ryzyka występowania strat operacyjnych oraz dążenie do ich minimalizowania.

Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie ryzykiem operacyjnym oraz ryzykiem braku zgodności obejmujące podstawowe kierunki działań (cele pośrednie):

- 1) określenie podstawowych procesów niezbędnych do zarządzania ryzykiem operacyjnym,
- 2) prowadzenie i analiza rejestru incydentów i strat z tytułu ryzyka operacyjnego (w tym zawarte są straty z tytułu ryzyka braku zgodności),
- 3) opracowanie ogólnych zasad zarządzania ryzykiem operacyjnym, w tym zasady identyfikacji, oceny, monitorowania, zabezpieczania i transferu ryzyka operacyjnego,
- 4) zarządzanie kadrami,
- 5) określenie docelowego profilu ryzyka operacyjnego, uwzględniającego skalę i profil ryzyka operacyjnego obciążającego Bank,
- 6) zdefiniowanie tolerancji/apetytu banku na ryzyko operacyjne, w tym wartości progowe sum strat danej klasy zdarzeń w określonym horyzoncie czasowym, oraz określone działania, które bank będzie podejmował w przypadkach, gdy wartości te zostaną przekroczone,
- 7) przyjęcie założeń dla systemu kontroli wewnętrznej w zakresie ryzyka operacyjnego.

Podstawowe procesy niezbędne do zarządzania ryzykiem operacyjnym to:

- 1) Opracowanie i wdrożenie procedur zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz bezpieczeństwem Banku, dostosowanych do przepisów zewnętrznych, z wykorzystaniem procedur wzorcowych przygotowanych przez merytoryczne komórki IPS-SGB,

- 2) Okresowa weryfikacja przyjętych procedur wewnętrznych,
- 3) Identyfikacja i rejestracja zdarzeń ryzyka operacyjnego oraz incydentów ryzyka braku zgodności,
- 4) Wycena strat zdarzeń ryzyka operacyjnego,
- 5) Analiza zagrożeń i propozycja działań w celu ograniczania ryzyka operacyjnego,
- 6) Przeprowadzanie testów warunków skrajnych oraz testów ciągłości działania,
- 7) Raportowanie wyników analiz i ocen Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej,
- 8) Podejmowanie działań ograniczających ryzyko operacyjne oraz ryzyko braku zgodności,
- 9) Kontrola wewnętrzna i audyt,
- 10) Szkolenia pracowników, członków Zarządu oraz Rady Nadzorczej.

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym w banku obejmuje:

- 1) identyfikację procesów, a w ich ramach:
  - a) krytycznych procesów biznesowych,
  - b) procesów kluczowych,
- 2) identyfikację ryzyka,
- 3) pomiar i ocenę ryzyka,
- 4) stosowanie narzędzi redukcji ryzyka,
- 5) monitorowanie ryzyka, w tym:
  - a) raportowanie zdarzeń operacyjnych,
  - b) raportowanie strat operacyjnych,
  - c) monitorowanie poziomu wyznaczonych limitów wewnętrznych,
  - d) analizę kluczowych wskaźników ryzyka (KRI).

Zarządzanie ryzykiem operacyjnym odnosi się do:

- 1) struktury organizacyjnej banku oraz jej adekwatności do realizacji strategicznych celów;
- 2) czynności wykonywanych przez pracowników;
- 3) adekwatności kwalifikacji pracowników oraz ich rozwoju do potrzeb banku;
- 4) zatrudnienia, bezpieczeństwa i higieny pracy;
- 5) przeciwdziałania dyskryminacji pracowników m.in. ze względu na wiek, płeć, przekonania, przynależność do partii politycznej, organizacji i związków zawodowych;
- 6) ubezpieczeń oraz odszkodowań;
- 7) zapobiegania działalności przestępczej pracowników, klientów oraz innych osób na szkodę banku;
- 8) procesów realizowanych przez kanały dystrybucji produktów (tradycyjne i elektroniczne) wykorzystywanych przez bank;
- 9) bezpieczeństwa fizycznego i informatycznego;
- 10) postępowania w sytuacjach zagrożenia bieżącego funkcjonowania banku;
- 11) zdarzeń, których skutki dotyczą bank, natomiast ich przyczyny znajdują się poza jego bezpośrednią kontrolą;
- 12) usług świadczonych w ramach współpracy z kontrahentami na podstawie umów o wykonywanie czynności należących do zakresu działania banku oraz innych umów;
- 13) adekwatności polityki i praktyki ubezpieczeniowej banku w relacji do ponoszonego ryzyka;
- 14) nowych i istniejących produktów, projektów oraz procesów;
- 15) zdarzeń dotyczących zaburzeń pracy systemów teleinformatycznych i informacyjnych;
- 16) ochrony zasobów informacyjnych i informacji.

Zarządzanie ryzykiem operacyjnym jest adekwatne do poziomu generowanego ryzyka oraz uwzględnia:

- 1) specyfikę i złożoność wykonywanych czynności generujących ryzyko operacyjne;
- 2) realizowane procesy biznesowe;
- 3) rozproszenie geograficzne jednostek organizacyjnych banku;

- 4) liczbę oraz wartość dokonywanych i przetwarzanych transakcji;
- 5) funkcjonowanie systemów informatycznych;
- 6) posiadane mechanizmy kontroli i ochrony.

Bieżące zarządzanie ryzykiem operacyjnym polega na:

- 1) zapobieganiu zdarzeniom operacyjnym powstającym w bieżącej działalności, w procesach oraz systemach, przy zastosowaniu mechanizmów kontrolnych adekwatnych do skali generowanego ryzyka;
- 2) podejmowaniu działań zmierzających do ograniczenia liczby i skali występujących zagrożeń w przypadku przekroczenia akceptowanego poziomu;
- 3) likwidowaniu negatywnych skutków zdarzeń operacyjnych;
- 4) rejestrowaniu danych o zdarzeniach operacyjnych i poniesionych stratach operacyjnych.

Rada Nadzorcza w procesie zarządzania ryzykiem operacyjnym:

- 1) w ramach pełnionego nadzoru właścicielskiego dokonuje okresowej oceny i nadzoruje wszystkie aspekty polityki zarządzania ryzykiem operacyjnym w banku;
- 2) zapewnia, że Zarząd posiada wiedzę i umiejętności niezbędne do realizacji strategii zarządzania ryzykiem operacyjnym w tym również weryfikuje kompetencje Zarządu w tym zakresie;
- 3) jest świadoma profilu ryzyka operacyjnego występującego w banku;
- 4) sprawuje nadzór nad współpracą z zewnętrznymi dostawcami usług, nad zarządzaniem bezpieczeństwem środowiska teleinformatycznego oraz nad funkcjonowaniem elektronicznych kanałów dystrybucji.

Zarząd zapewnia skuteczność systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym poprzez jego regularne przeglądy, a zwłaszcza:

- 1) odpowiada za opracowanie i wdrożenie strategii i zasad zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz dokonywanie ich regularnych przeglądów;
- 2) zapewnia odpowiednie warunki organizacyjne i techniczne oraz zasoby odpowiadające bieżącym i przyszłym wymaganiom banku;
- 3) zapewnia funkcjonowanie systemu zarządzania zasobami ludzkimi;
- 4) zapewnia funkcjonowanie kultury organizacyjnej, w której nacisk położony jest na efektywne zarządzanie ryzykiem operacyjnym, przestrzeganie procedur oraz stosowanie ustalonych reguł postępowania, w tym nienarażanie banku na utratę reputacji;
- 5) odpowiada za oszacowanie i utrzymywanie ryzyka operacyjnego na określonym poziomie;
- 6) odpowiada za realizację procesu kontroli ryzyka operacyjnego nadzorując zakres i częstotliwość kontroli wewnętrznej w celu zapewnienia jej adekwatności do profilu ryzyka operacyjnego banku;
- 7) za współpracę z zewnętrznymi dostawcami usług, zarządzanie bezpieczeństwem środowiska teleinformatycznego oraz funkcjonowanie elektronicznych kanałów dystrybucji.

Jednostki organizacyjne w zakresie wykonywanych zadań:

- 1) identyfikują i oceniają ryzyko operacyjne powstające we wszystkich produktach, procesach oraz systemach występujących w danej jednostce i komórce organizacyjnej;
- 2) wykonują pogłębioną analizę ryzyka występującego w procesach kluczowych i krytycznych procesach biznesowych;
- 3) podejmują działania zmierzające do minimalizowania ryzyka operacyjnego w ramach nadzorowanych produktów, procesów i systemów;
- 4) monitorują poziom ryzyka operacyjnego;
- 5) bieżąco zarządzają ryzykiem operacyjnym;
- 6) udostępniają dane niezbędne do badania KRI;
- 7) identyfikują, oceniają i rejestrują zdarzenia i straty operacyjne oraz ich skutki;
- 8) realizują postanowienia zawarte w planach utrzymania ciągłości działania.

Prowadzenie i analiza rejestru incydentów i strat:

- 1) Rejestrowanie zdarzeń ryzyka operacyjnego oraz ryzyka braku zgodności. Stałe doskonalenie procesu identyfikacji i rejestracji incydentów i strat.
- 2) Analiza zdarzeń zawartych w rejestrze, wyjaśnianie ich przyczyn, analiza częstotliwości występowania.
- 3) Analiza strat z tytułu ww. rodzajów ryzyka oraz możliwości ograniczania ich skutków.
- 4) Raportowanie skutków ryzyka operacyjnego oraz ryzyka braku zgodności do Zarządu oraz Rady Nadzorczej zgodnie z systemem informacji zarządczej.
- 5) Podejmowanie działań zmierzających do ograniczania skutków ww. zdarzeń, przy zachowaniu opłacalności podejmowanych działań.
- 6) Organizacja procesu zarządzania ww. ryzykami z uwzględnieniem zadań Zarządu oraz Rady Nadzorczej Banku.
- 7) Organizacja systemu przepływu informacji o zmianach przepisów zewnętrznych i wewnętrznych.
- 8) Sporządzanie mapy ryzyka w celu podejmowania działań zabezpieczających.
- 9) Wdrażanie i doskonalenie narzędzi informatycznych.
- 10) Utrzymanie narażenia Banku na ryzyko operacyjne na akceptowanym przez Zarząd i Radę Nadzorczą Banku, bezpiecznym dla działania i rozwoju Banku poziomie.

Ogólne zasady zarządzania ryzykiem operacyjnym, w tym zasady identyfikacji, oceny, monitorowania, zabezpieczania i transferu ryzyka operacyjnego.

Identyfikacja zdarzeń ryzyka operacyjnego:

Identyfikacja zdarzeń ryzyka operacyjnego oraz incydentów ryzyka braku zgodności odbywa się na każdym stanowisku pracy Banku w oparciu o wykaz zdarzeń zawartych w załączniku nr 6 do instrukcji zarządzania ryzykiem operacyjnym. Każdy pracownik Banku ma obowiązek zgłaszania faktu zaistnienia zdarzenia operacyjnego menadżerowi ryzyka, który decyduje o istotności zdarzenia, kwalifikuje zdarzenie w karcie zdarzenia ryzyka operacyjnego, której wzór stanowi załącznik nr 7 do instrukcji. Komórka organizacyjna Banku odpowiedzialna za prowadzenie rejestru dokonuje ostatecznej klasyfikacji zdarzenia i raportuje, zgodnie z szczegółową procedurą opisaną w instrukcji zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Bank rejestruje wszystkie zdarzenia ryzyka operacyjnego bez względu na wysokość straty i częstotliwość występowania które podlegają raportowaniu Zarządowi i Radzie Nadzorczej.

Ocena i monitorowanie ryzyka operacyjnego:

Zasady wyceny kosztów finansowych i niefinansowych zdarzeń ryzyka operacyjnego i ryzyka braku zgodności są opisane w załączniku nr 1 do Instrukcji zarządzania ryzykiem operacyjnym. Na podstawie ww. algorytmu oszacowany zostaje kosztów zdarzeń operacyjnego. Wysokości poniesionych strat, podjętych działaniach itp. podlega raportowaniu do Zarządu i Rady, w ramach systemu informacji zarządczej.

Działania zabezpieczające:

- 1) wdrożenie i systematyczna weryfikacja procesów zapobiegania występowaniu oraz zmniejszania skutków ryzyka, odpowiednio do rodzaju ryzyka i jego możliwego wpływu na wynik Banku,
- 2) zapobieganie powstawaniu zagrożeń o charakterze katastroficznym lub zagrażającym utratą ciągłości działania Banku,
- 3) zapewnienie opłacalności stosowania wybranych metod ograniczania ryzyka, odpowiednio do skali działania Banku i wielkości ryzyka,
- 4) działania prewencyjne, związane z identyfikacją i monitoringiem ryzyka prowadzenia operacji, rozpoznawaniem i zapobieganiem powstawaniu zdarzeń ryzyka operacyjnego w trakcie codziennej działalności, a także zapewnienie identyfikacji i oceny ryzyka przed podjęciem istotnych decyzji związanych z wdrożeniem nowych produktów, procesów, systemów,
- 5) osłabianie i niwelowanie skutków zaszłych zdarzeń poprzez przygotowanie odpowiednich procedur i sposobów reagowania pracowników Banku na wypadek zajścia zdarzenia ryzyka operacyjnego, a także poprzez dokonanie przeniesienia ryzyka na inne podmioty w przypadku opłacalności

- i dostępności takiej metody dla danego rodzaju ryzyka,
- 6) stosowanie ubezpieczeń,
  - 7) tworzenie planów awaryjnych zachowania ciągłości działania,
  - 8) okresowa weryfikacja procedur obowiązujących w Banku.

Transfer ryzyka:

Bank stosuje następujące metody transferu ryzyka:

- 1) Ubezpieczenia,
- 2) Pokrycie kosztów strat przez pracownika winnego zaniedbań,
- 3) Outsourcing.
- 4) Opis zasad stosowania odpowiednich form transferu ryzyka zawierają szczegółowe procedury operacyjne Banku.

Zarządzanie kadrami:

- 1) Zapewnienie świadomości występowania ryzyka operacyjnego obciążającego bank na wszystkich szczeblach zarządzania,
- 2) Stosowanie zasad dobrej praktyki bankowej w relacjach z klientami,
- 3) Analiza skarg i wniosków związanych z działalnością Banku,
- 4) Organizacja szkoleń,
- 5) Kontrola wewnętrzna.

Bank zakłada tolerancję / apetyt na ryzyko operacyjne na poziomie 10 % utworzonego wymogu kapitałowego, tj. suma strat z tytułu ryzyka operacyjnego w kolejnych latach nie przekroczy 10% utworzonego, zgodnie z załącznikiem nr 14 do uchwały KNF w sprawie adekwatności kapitałowej wymogu kapitałowego na ryzyko operacyjne.

Bank obliczając wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego stosuje metodę podstawowego wskaźnika.

Za obszar ryzyka operacyjnego w Banku odpowiadają:

- 1) Wiceprezes nadzorujący ryzyko operacyjne w zakresie nadzoru nad zarządzaniem ryzykiem operacyjnym.
- 2) Prezes Zarządu w zakresie nadzoru nad pomiarem i monitorowaniem ryzyka operacyjnego.

Ryzyko braku zgodności Bank definiuje jako skutki nieprzestrzegania przez Bank przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Bank standardów postępowania.

Zarządzanie ryzykiem braku zgodności stanowi, obok funkcji kontroli, drugi element zapewnienia zgodności w Banku.

W zarządzaniu ryzykiem braku zgodności Bank przede wszystkim kładzie nacisk na prowadzenie działań zgodnych nie tylko z szeroko rozumianymi normami prawnymi (zewnętrznymi i wewnętrznymi), lecz również normami, które charakteryzują Bank, jako instytucję zaufania publicznego.

Proces zarządzania ryzykiem braku zgodności w Banku obejmuje:

- 1) identyfikację ryzyka;
- 2) ocenę ryzyka;
- 3) kontrolę ryzyka;
- 4) monitorowanie ryzyka;
- 5) raportowanie.

Skutkami naruszeń compliance w zakresie ryzyka braku zgodności mogą być:

- 1) wystąpienie sankcji prawnych bądź regulaminowych;
- 2) materialne straty finansowe;
- 3) naruszenie lub utrata reputacji Banku.

Ryzyko braku zgodności zostało przez Bank zidentyfikowane jako ryzyko trudnomierzalne. Z uwagi na fakt, iż incydenty compliance w znacznej części mają podobny charakter do zdarzeń ryzyka

operacyjnego dzięki czemu oba rodzaje ryzyka nakładają się na siebie Bank przyjmuje, że kapitał wewnętrzny na ryzyko braku zgodności zawiera się w kapitale wewnętrznym na ryzyko operacyjne.

Wszyscy pracownicy oraz członkowie organów Banku biorą udział w zapewnieniu działania Banku zgodnie z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi oraz przyjętymi przez Bank standardami postępowania.

Podstawą dla prawidłowego funkcjonowania procesu zapewnienia zgodności jest:

- 1) znajomość przepisów prawa wewnętrznego i zewnętrznego oraz przyjętych przez Bank standardów postępowania, standardów rynkowych, a także stanowisk i wytycznych regulatorów;
- 2) dostosowanie działalności Banku do wymogów regulacyjnych.

Monitorowanie przez Bank zmian w przepisach prawa oraz dostosowywanie się do tych zmian wspierane jest przez:

- 1) Bank Zrzeszający – m.in. w zakresie opracowywania i aktualizowania regulacji wewnętrznych dotyczących produktów i usług bankowych (wzory regulaminów, umów);
- 2) Spółdzielnię – m.in. w zakresie: opracowywania i aktualizowania regulacji wewnętrznych dotyczących zarządzania ryzykiem bankowym, wdrażania w Banku zaleceń wydawanych przez Komisję Nadzoru Finansowego, przekazywania alertów prawnych.

Bank realizując politykę zgodności:

- 1) zapewnia klientom najwyższą jakość świadczonych usług;
- 2) zapewnia dostarczanie klientom pełnej i rzetelnej informacji o oferowanych produktach i usługach, w tym w szczególności kosztach oraz warunkach zmian umów;
- 3) zapewnia ochronę danych klienta, informacji o jego działalności i rachunkach;
- 4) podejmuje działania w celu uniknięcia sytuacji, w wyniku których może wystąpić konflikt interesów pomiędzy dobrem klienta, a dobrem pracownika Banku;
- 5) podejmuje działania w celu uniknięcia sytuacji, w wyniku których może wystąpić konflikt interesów pomiędzy dobrem klienta, a dobrem Banku;
- 6) podejmuje działania w celu uniknięcia sytuacji, w wyniku których może wystąpić konflikt interesów pomiędzy Bankiem a podmiotami konkurencyjnymi;
- 7) zapewnia klientowi szybkie, uczciwe i profesjonalne rozpatrywanie skarg, wniosków i reklamacji klientów;
- 8) zapewnia pracownikowi pracę w środowisku dającym wszystkim równe możliwości realizacji posiadanego potencjału oraz rozwoju kwalifikacji i umiejętności;
- 9) stosuje przejrzysty system wynagradzania, motywowania i awansowania pracowników;
- 10) zapewnia pracownikom pracę w bezpiecznym środowisku, wolnym od szykanowania i mobbingu;
- 11) wspiera pracowników w rozwoju kariery zawodowej poprzez szkolenia i programy edukacyjne;
- 12) sprzeciwia się wszelkim przejawom dyskryminacji ze względu na wiek, płeć, przekonania religijne lub polityczne;
- 13) wspiera kulturę pracy zespołowej poprzez szacunek, uznanie osiągnięć i wymianę informacji.

Rada Nadzorcza w procesie zarządzania ryzykiem braku zgodności:

- 1) nadzoruje wykonywanie przez Zarząd obowiązków dotyczących zapewniania zgodności zarówno w ramach funkcji kontroli, jak i zarządzania ryzykiem braku zgodności;
- 2) zatwierdza niniejsze zasady (w tym regulamin funkcjonowania komórki ds. zgodności) i nadzoruje ich przestrzeganie;

- 3) co najmniej raz w roku ocenia efektywność zarządzania ryzykiem braku zgodności przez Bank, w oparciu o okresowe (w tym roczne) raporty komórki do spraw zgodności oraz informacje od Zarządu;
- 4) informuje Spółdzielnię o wynikach oceny.

Zarząd w procesie zarządzania ryzykiem braku zgodności:

- 1) odpowiada za efektywne zarządzanie w Banku ryzykiem braku zgodności, w tym za ustanowienie stałej i skutecznie działającej komórki do spraw zgodności, organizację procesu zarządzania ryzykiem oraz nadzór nad jego funkcjonowaniem;
- 2) odpowiada za opracowanie, przyjęcie i wdrożenie oraz zapewnienie przestrzegania niniejszych zasad;
- 3) odpowiada za składanie sprawozdań Radzie Nadzorczej w sprawie zarządzania w Banku ryzykiem braku zgodności;
- 4) w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w stosowaniu niniejszych zasad podejmuje środki naprawcze lub dyscyplinujące.

W Banku rolę komórki ds. zgodności pełni stanowisko ds. zgodności, które w ramach przypisanych zadań wykonuje również zadania związane z kontrolą wewnętrzną.

Celem działania komórki do spraw zgodności jest zapewnienie zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi oraz standardami rynkowymi, a także normami etycznego postępowania.

W Banku komórka ds. zgodności podlega bezpośrednio Prezesowi Zarządu.

Kierujący komórką ds. zgodności ma zapewniony bezpośredni kontakt z członkami Zarządu i Rady Nadzorczej, tzn. ma prawo zgłaszania zagadnień dotyczących zgodności Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej, a także członkom Rady Nadzorczej lub Zarządu.

Kierujący komórką ds. zgodności uczestniczy w każdym posiedzeniu Zarządu podczas omawiania zagadnień związanych z systemem kontroli wewnętrznej, zapewnianiem zgodności, audytem wewnętrznym lub kontrolami zewnętrznymi. Ponadto Kierujący komórką ds. zgodności uczestniczy w każdym posiedzeniu Zarządu podczas tematów dotyczących:

- 1) przyjęcia nowej regulacji wewnętrznej,
- 2) wprowadzenia nowego produktu,
- 3) przyjęcia odstępstwa od warunków przyjmowania depozytów bądź udzielania kredytów różnych od warunków standardowych,
- 4) podejmowania decyzji generujących szczególne/znaczące ryzyko dla Banku.

Kierujący komórką ds. zgodności uczestniczy w posiedzeniach Rady Nadzorczej i Komitetu Audytu w przypadku, gdy przedmiotem posiedzenia są zagadnienia związane z systemem kontroli wewnętrznej, zapewnianiem zgodności, audytem wewnętrznym lub zarządzaniem ryzykiem.

Kierujący komórką zgodności sporządza:

- 1) roczny plan pracy
- 2) Raport z realizacji rocznego planu pracy,

i przedstawia do zaopiniowania Zarządowi i zatwierdzenia przez Radę Nadzorczą, w terminie określonym w załączniku do instrukcji SIZ.

Pracownicy komórki ds. zgodności systematycznie podnoszą swoje kwalifikacje w zakresie zarządzania ryzykiem braku zgodności.

Zarząd Banku umożliwi pracownikom komórki ds. zgodności udział w szkoleniach podnoszących ich kwalifikacje.

Pracownicy komórki ds. zgodności mają prawo do kontaktowania się z własnej inicjatywy z każdym pracownikiem i uzyskiwania dostępu do dowolnych dokumentów, czy plików potrzebnych do wykonywania swych obowiązków.

Ryzyko walutowe

Cele strategiczne w zakresie działalności walutowej obejmują:

- 1) obsługę klientów Banku w zakresie posiadanych uprawnień walutowych;
- 2) zapewnienie klientom Banku kompleksowej obsługi w zakresie prowadzenia rachunków walutowych bieżących i terminowych, obsługi kasowej, realizacji przelewów otrzymywanych i wysyłanych za granicę oraz wykonywania innych czynności obrotu dewizowego za pośrednictwem Banku Zrzeszającego;
- 3) minimalizowanie ryzyka walutowego.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) dążenie do utrzymania domkniętych indywidualnych pozycji walutowych, tak aby pozycja walutowa całkowita nie przekroczyła 2% funduszy własnych Banku;
- 2) prowadzenie transakcji wymiany walut z Bankiem Zrzeszającym polegających na zagospodarowywaniu nadwyżek środków walutowych oraz domykaniu otwartych pozycji walutowych Banku; transakcje walutowe nie mają charakteru spekulacyjnego;
- 3) utrzymywanie poziomu aktywów płynnych w walutach obcych które zaspokoją wpływy netto w danej walucie obcej;
- 4) podnoszenie kwalifikacji kadry oraz ścisłą współpracę w tym zakresie z Bankiem Zrzeszającym;
- 5) niedokonywanie transakcji w walutach niewymienialnych.

Poziom ryzyka walutowego w działalności Banku z tytułu ryzyka kursowego ograniczony jest poprzez limity maksymalnej pozycji walutowej (w tym limity pozycji dla poszczególnych walut).

Wszystkie limity z zakresu ryzyka walutowego uchwała Zarząd Banku.

Monitoring wykorzystania limitów w zakresie ryzyka walutowego realizowany jest przez osoby zatrudnione w komórce monitorowania ryzyka, z zachowaniem niezależności oceny ryzyka od działalności, która to ryzyko generuje.

Pomiar ryzyka walutowego dokonywany jest codziennie. Do wyliczenia ryzyka walutowego wyznaczone są pozycje walutowe dla poszczególnych walut oraz pozycja całkowita dla wszystkich walut łącznie, przeliczone na PLN po kursie średnim NBP. Wyliczenia pozycji dokonywane są zgodnie z obowiązującymi wytycznymi Prezesa Narodowego Banku Polskiego oraz Komisji Nadzoru Finansowego.

Bank zakłada, że skala działalności walutowej będzie nie znacząca, tj. udział obrotów walutowych w obrotach ogółem Banku nie przekroczy 5%.

Rada Nadzorcza w ramach pełnionego nadzoru właścicielskiego dokonuje okresowej oceny kluczowych aspektów zarządzania ryzykiem walutowym w banku, w tym zgodności prowadzonej polityki z obowiązującą strategią oraz planem finansowym.

Za skuteczność systemu zarządzania ryzykiem walutowym odpowiada Zarząd Banku.

Nadzór nad kształtowaniem pozycji bilansowych oraz pozabilansowych wrażliwych na ryzyko walutowe w banku sprawuje członek zarządu nadzorujący działalność handlową.

Nadzór nad identyfikowaniem, pomiarem, monitorowaniem i kontrolą ryzyka walutowego sprawuje członek zarządu nadzorujący poszczególne ryzyka.

Nadzór nad prowadzeniem ksiąg rachunkowych sprawuje członek zarządu nadzorujący poszczególne ryzyka.

Zadania związane z zarządzaniem działalnością walutową wykonuje komórka zarządzająca.

Zadania związane z identyfikowaniem, pomiarem, monitorowaniem i kontrolowaniem ryzyka walutowego banku wykonuje komórka monitorująca.

Oceny ryzyka walutowego, w tym bieżącej i planowanej pozycji walutowej banku, dokonuje komórka monitorująca.

Komórka zarządzająca odpowiada za:

- 1) zarządzanie ryzykiem walutowym,
- 2) obsługę transakcji walutowych,
- 3) przestrzeganie limitów w zakresie ryzyka walutowego,
- 4) ustalanie kursów dla rozliczeń gotówkowych,

Komórka monitorująca odpowiada za:

- 1) monitorowanie i prognozowanie pozycji walutowej banku,
- 2) kształtowanie polityki kursów walutowych banku,
- 3) opracowywanie i wdrażanie regulacji walutowych,
- 4) kontrolowanie obowiązujących limitów,
- 5) współpracę z instytucjami zewnętrznymi,
- 6) archiwizację tabel kursowych,
- 7) raportowanie w zakresie poziomu ryzyka walutowego dla Zarządu i Rady Nadzorczej,

Komórka monitorująca ma obowiązek monitorowania przestrzegania limitów i raportowania wyników tego monitoringu zgodnie z instrukcją sporządzania informacji zarządczej.

Komórka księgową odpowiada za:

- 1) ewidencjonowanie i rozliczanie transakcji walutowych.
- 2) zarządzanie rachunkami walutowymi nostro banku w banku zrzeszającym,
- 3) lokowanie nadwyżek środków walutowych,
- 4) wyliczanie bieżącej pozycji walutowej banku, utrzymywanie pozycji walutowej banku na poziomie zgodnym z obowiązującymi limitami,

Ocena działalności walutowej wykonywana jest przez komórkę monitorującą.

Komórka monitorująca dokonuje analizy działalności walutowej w oparciu o następujące elementy:

- 1) pozycję walutową,
- 2) stany depozytów walutowych,
- 3) opłacalność i wyniki ekonomiczne działalności dewizowej,
- 4) zestawienie aktywów i pasywów walutowych banku,
- 5) analizę wykorzystania limitów,
- 6) ustalanie zasad podejmowania decyzji w sytuacjach niestandardowych lub kryzysowych.

III. Informacja zarządcza

W stosunku do ryzyk objętych szczególnym nadzorem opracowane zostały metody ich pomiaru oraz opracowany system raportowania. Stanowisko ds. ryzyk wraz z Stanowiskiem ds. zgodności zgodnie z Systemem Informacji Zarządczej przekazuje Zarządowi Banku:

Raport z ryzyka kredytowego zawiera m.in.:

- analizę realizacji limitów koncentracji zaangażowań i dużych zaangażowań kredytowych, w tym detalicznych ekspozycji kredytowych i ekspozycji zgodnie z Rekomendacją S (co kwartał),
- analizę struktury portfela kredytowego z uwzględnieniem jakości, struktury podmiotowej, produktowej, dynamiki oraz wykonania planu w tym analiza kredytów detalicznych zgodnie z Rekomendacją T oraz ekspozycji hipotecznych zgodnie z Rekomendacją S (co kwartał),
- analizę jakości portfela kredytów w tym stanu rezerw celowych w tym ekspozycji określonych w Rekomendacji T i S (co kwartał),
- analizę ryzyka ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, a także zabezpieczonych tym samym rodzajem zabezpieczenia w tym:
  - struktura ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie (co kwartał),
  - analiza skuteczności windykacji wg rodzaju kredytobiorców, kredytów i zabezpieczeń (półrocznie),
  - wyznaczenie średniego Ltv oraz informacja o przekroczeniach wskaźnika Ltv (rocznie),
- informacja dotycząca windykacji i restrukturyzacji kredytów (co kwartał),

- analiza wpływu podwyżki rynkowych stóp procentowych na spłacalność kredytów - analiza poszczególnych przypadków (co kwartał),
- analiza poziomu i dynamiki kredytów dużych, znaczących oraz udzielonych na podstawie art. 79 ustawy Prawo bankowe (co kwartał),
- raport o poziomie ponoszonego przez Bank ryzyka z tytułu detalicznych ekspozycji kredytowych oraz jakości i skuteczności procesów kredytowych (co kwartał),
- test warunków skrajnych - raport w zakresie ryzyka koncentracji oraz ekspozycji wynikających z Rekomendacji T i S (rocznie).

Raport z ryzyka stopy procentowej zawiera m.in.:

- zestawienie aktywów i pasywów wrażliwych na zmianę stóp procentowych wg stóp bazowych oraz wg terminów przeszacowania (co kwartał),
- pomiar ryzyka bazowego i przeszacowania (co kwartał),
- analiza powiązania ryzyka stopy procentowej z innymi ryzykami (co kwartał),
- kontrola limitów i wskaźników ekonomicznych (co kwartał),
- testy warunków skrajnych (co kwartał).

Raport z ryzyka płynności zawiera m.in.:

- źródła finansowania działalności banku,
- strukturę i stabilność depozytów i zobowiązań pozabilansowych (co miesiąc),
- rejestr alternatywnych źródeł finansowania (co miesiąc),
- pomiar luki płynności (co miesiąc),
- testy warunków skrajnych (co kwartał),
- analiza wskaźników, limitów i wskaźników wczesnego ostrzeżenia (co miesiąc),
- analiza przepływów środków pieniężnych (co miesiąc),
- pogłębioną analizę płynności długoterminowej (rocznie).

Raport z ryzyka operacyjnego zawiera m.in.:

- analizę zdarzeń oraz poziomu strat ryzyka operacyjnego (co kwartał),
- informacje o prowadzonych sprawach sądowych oraz informacje o kosztach poniesionych przez Bank w wyniku niekorzystnych rozstrzygnięć spraw sądowych (co kwartał),
- informacje o zdarzeniach naruszenia bezpieczeństwa systemu informatycznego Banku (co kwartał),
- testy warunków skrajnych w zakresie ryzyka operacyjnego (co kwartał),
- poziom wskaźników KRI (co kwartał),

Raport z ryzyka braku zgodności zawiera m.in.:

- poziom ryzyka braku zgodności w tym w sprawie anonimowego informowania o naruszeniach oraz skarg i wniosków (kwartalnie),
- plan pracy komórki zgodności (rocznie),
- realizacja rocznego planu pracy komórki zgodności (rocznie),
- plan kontroli (testowania pionowego) – (rocznie).

Raport z ryzyka walutowego zawiera m.in.:

- analizę limitów pozycji walutowych (co kwartał),
- analizę ryzyka walutowego (co kwartał).

Członkowie Zarządu nadzorujący dane ryzyko lub/i Komórka monitorująca przedstawiają informacje o poziomie ryzyk bankowych Radzie Nadzorczej. W okresach półrocznych ryzyko kredytowe (za wyjątkiem raportu dotyczącego ekspozycji DEK – kwartalnie), płynności (poza pogłębioną analizę płynności długoterminowej – rocznie), stopy procentowej, walutowe i operacyjne. W okresach kwartalnych ryzyko braku zgodności.

IV. Fundusze własne

Bank przyjmuje strategię bezpiecznego funkcjonowania zakładającą wzrost posiadanych funduszy własnych i utrzymania na adekwatnym poziomie do funduszy własnych rozmiarów działalności obciążonej ryzykiem.

Podstawowe funkcje funduszy własnych to finansowanie działalności i zapewnienie rozwoju lub zabezpieczenie na wypadek ewentualnych strat Banku. Wielkość funduszy własnych wyznacza poziom stabilności finansowej Banku, a tym samym stopień bezpieczeństwa jego działalności i klientów.

Dla zapewnienia bezpieczeństwa ekonomicznego Bank posiada fundusze własne dostosowane do wymogów nadzorczych i rozmiaru prowadzonej działalności.

Fundusze własne Banku obejmują:

- 1) kapitał Tier I;
- 2) kapitał Tier II.

Kapitał Tier I Banku obejmuje:

- 1) kapitał podstawowy Tier I, na który składają się:
  - a) wpłacony fundusz udziałowy, z zastosowaniem przepisów przejściowych,
  - b) kapitał rezerwowy,
  - c) fundusz ogólnego ryzyka na niezidentyfikowane ryzyko działalności bankowej;
- 2) pomniejszenia kapitału podstawowego Tier I stanowią wartości niematerialne i prawne wycenione według wartości bilansowej,

Kapitał Tier II Banku obejmuje rezerwę na ryzyko ogólne do wysokości 1,25% aktywów ważonych ryzykiem.

Bank wykazuje fundusz udziałowy w rachunku funduszy własnych, w ramach korekt okresu przejściowego, według następujących zasad:

- 1) podstawą obliczeń (podstawą amortyzacji) jest lista udziałowców oraz kwota opłaconych przez nich udziałów według stanu na 31.12. 2011 roku;
- 2) kwota, o której mowa w pkt. 1, jest pomniejszana o wszelkie wypłaty i wyksięgowania udziałów, które miały miejsce w latach 2012-2017;
- 3) każdego roku, począwszy od początku 2014 roku, kwota o której mowa w pkt. 2, jest umniejszana o wartość stanowiącą iloczyn kwoty, o której mowa w pkt. 2, oraz ustalonej przez KNF stawki amortyzacji wynoszącej w kolejnych latach odpowiednio: 20% w 2014 r., po 10% od 2015 r. do 2021 r. oraz jednorazowo 10% na koniec 2021 r.;
- 4) Bank do umniejszania stosuje amortyzację jednorazową.

Wartość jednego udziału wynosi 150,- zł.

Ujawnienia dotyczące funduszy własnych w okresie przejściowym zgodnie z załącznikiem VI do Rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 1423/2013 z dnia 20.12.2013 roku według stanu na dzień 31.12.2018 roku

Dla zachowania przejrzystości i czytelności danych zakres ujawnień ograniczono do pozycji niezerowych przy zachowaniu numeracji określonej w załączniku do w/w rozporządzenia.

Kapitał podstawowy Tier I: instrumenty i kapitały rezerwowe		Kwota w dniu ujawnienia	Odniesienie do CRR
3	Skumulowane inne całkowite dochody (i pozostałe kapitały rezerwowe, z uwzględnieniem niezrealizowanych zysków i strat zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości)	34 620	Art. 26 ust. 1
3a	Fundusze ogólne ryzyka bankowego	4 900	Art. 26 ust. 1 lit. f)
4	Kwota kwalifikujących się pozycji o których mowa w art. 484 ust. 3 i powiązane ażio		Art. 486 ust. 2

	emisyjne przeznaczone do wycofania z kapitału podstawowego Tier I	170	
6	Kapitał podstawowy Tier I przed korektami regulacyjnymi	39 690	
8	Wartości niematerialne i prawne (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego) (kwota ujemna)	-36	Art. 36 ust. 1 lit. b) Art. 37, art. 472 ust. 4
28	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale podstawowym Tier I	-59	
29	Kapitał podstawowy Tier I	39 630	
45	Kapitał Tier I (kapitał Tier I = kapitał podstawowy Tier I + kapitał dodatkowy Tier I)	39 630	
50	Korekty z tytułu ryzyka kredytowego	2 393	Art. 62 lit c) i d)
51	Kapitał Tier II przed korektami regulacyjnymi	2 393	
58	Kapitał Tier II	2 393	
59	Łączny kapitał (łączny kapitał = kapitał Tier I + kapitał Tier II)	42 023	
60	Aktywa ważone ryzykiem razem	191 469	
61	Kapitał podstawowy Tier I (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	18,79	Art. 92 ust. 2 lit. a), art. 465
62	Kapitał Tier I (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	18,79	Art. 92 ust. 2 lit. b), art. 465
63	Łączny kapitał (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	19,92	Art. 92 ust. 2 lit. c)
64	Wymóg bufora dla poszczególnych instytucji (wymóg dotyczący kapitału podstawowego Tier I zgodnie z art. 92 ust. 1 lit. a) powiększony o wymogi utrzymywania bufora zabezpieczającego i antycyklicznego, jak również bufor ryzyka systemowego oraz bufor instytucji o znaczeniu systemowym (bufor globalnych instytucji o znaczeniu systemowym lub bufor innych instytucji o znaczeniu systemowym) wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	10 284	Dyrektywa w sprawie wymogów kapitałowych, art. 128, 129, 130
65	W tym: wymóg utrzymywania bufora zabezpieczającego	3 955	1,25%
66	W tym: wymóg utrzymywania bufora antycyklicznego	0	0%
76	Korekty z tytułu ryzyka kredytowego uwzględnione w kapitale Tier II w odniesieniu do ekspozycji objętych metodą standardową (przed zastosowaniem pułapu)	2 393	Art. 62
77	Pułap uwzględniania korekt z tytułu ryzyka kredytowego w kapitale Tier II zgodnie z metodą standardową	2 393	Art. 62

Bank nie dokonywał sekurytyzacji aktywów.

V. Adekwatność kapitałowa

W Banku funkcjonuje podział realizowanych zadań, który zapewnia niezależność funkcji pomiaru, monitorowania i kontrolowania ryzyka od działalności operacyjnej, z której wynika podejmowanie ryzyka przez bank.

W procesie wyznaczania wymogów kapitałowych w banku uczestniczą następujące organy i komórki organizacyjne:

- 1) Rada Nadzorcza,
- 2) Zarząd,
- 3) Osoba sporządzająca sprawozdanie COREP,
- 4) Komórka monitorująca,
- 5) Stanowisko audytu wewnętrznego.

Podstawowe zadania realizowane przez komórki organizacyjne, zaangażowane w proces wyznaczania wymogów kapitałowych banku to:

- 1) Rada Nadzorcza: zatwierdza cele strategiczne w zakresie ryzyka kapitałowego i planowania kapitałowego oraz pozostałych rodzajów ryzyka, dokonuje okresowej oceny realizacji przez Zarząd założeń strategii i polityk zarządzania ryzykiem w odniesieniu do zasad zarządzania ryzykiem kapitałowym w banku. W tym celu Zarząd Banku okresowo – nie rzadziej niż raz w roku – przedkłada Radzie Nadzorczej syntetyczną informację na temat zasad wyznaczania wymogów kapitałowych oraz informuje o wysokości współczynnika wypłacalności w cyklach i w zakresie określonych w instrukcji sporządzania informacji zarządczej. Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad utrzymaniem wymogu kapitałowego dostosowanego do akceptowanego poziomu ryzyka i dokonuje oceny przeglądu procesu szacowania kapitału wewnętrznego banku.
- 2) Zarząd Banku odpowiada za opracowanie, wdrożenie i funkcjonowanie zasad wyznaczania wymogów kapitałowych, dba o zgodność tych zasad z regulacjami zewnętrznymi. Zarząd Banku dokonuje przeglądu i oceny poprawności i utrzymania wymogów kapitałowych na odpowiednim poziomie nie rzadziej niż raz w roku.
- 3) Osoba sporządzająca sprawozdanie COREP ma za zadanie wyliczenie łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko operacyjne, przekroczenie limitu znacznych pakietów akcji poza sektorem finansowym oraz dokonywanie obliczeń współczynników kapitałowych, w szczególności zaliczanie ekspozycji do odpowiednich klas i przyporządkowanie im odpowiednich wag ryzyka oraz sporządzanie informacji zarządczej w zakresie wysokości współczynnika wypłacalności, której cykl i zakres określony jest w instrukcji sporządzania informacji zarządczej.
- 4) Komórka monitorująca wyznacza wewnętrzne wymogi kapitałowe na ryzyka istotne oraz sporządza kompleksową informację na temat adekwatności kapitałowej banku dla Zarządu i dla Rady Nadzorczej, zgodnie z instrukcją sporządzania informacji zarządczej. Komórka monitorująca ma obowiązek dokonywania w cyklach rocznych przeglądów procesu szacowania wymogów wewnętrznych i prezentowanie wyników tego przeglądu Zarządowi i Radzie Nadzorczej Banku.
- 5) Audyt wewnętrzny powierzony IPS-SGB na podstawie odrębnie zawartej umowy, który ma za zadanie kontrolę i ocenę poprawności wyznaczania wymogów kapitałowych z obowiązującymi w tym zakresie regulacjami wewnętrznymi i zewnętrznymi.

Proces szacowania wymogów kapitałowych oraz planowania kapitałowego jest poddawany corocznej ocenie przez Radę Nadzorczą.

Zarząd Banku jest odpowiedzialny za odpowiednie ustalenie całkowitego wymaganego poziomu kapitału na pokrycie wszystkich istotnych rodzajów ryzyka i jego jakościową ocenę.

Przegląd procesu szacowania kapitału wewnętrznego polega na wykonaniu następujących czynności:

- 1) Identyfikacja rodzajów ryzyka występujących w banku;
- 2) Ocena zidentyfikowanych ryzyk pod kątem istotności;
- 3) Analiza i monitoring obszarów ryzyk trudno mierzalnych;
- 4) Ocena stosowanych metod pomiaru ryzyka, w tym adekwatności i kompletności regulacji wewnętrznych dotyczących zarządzania ryzykiem oraz istnienia i przestrzegania limitów w zakresie zidentyfikowanych ryzyk istotnych;
- 5) Ocena kompletności i adekwatności instrukcji, w tym ocena poziomu dostosowania procesu szacowania kapitału wewnętrznego do skali i charakteru działalności banku, obejmująca dokonanie odpowiednich symulacji;
- 6) Określenie zmian dotyczących modyfikacji instrukcji pod kątem:
  - a) konieczności uwzględnienia w rachunku wymogów kapitałowych innych ryzyk;
  - b) występowania portfela handlowego w działalności banku;
  - c) znaczących zmian w strategii, profilu lub skali działalności banku;
  - d) zmian w strukturze organizacyjnej;
  - e) zmian zewnętrznych przepisów (ryzyko braku zgodności).

Udokumentowanych przeglądów procesu szacowania kapitału wewnętrznego dokonuje Komórka monitorująca.

Wyniki przeprowadzonego przeglądu są prezentowane Zarządowi Banku w formie pisemnej. Zarząd Banku dokonuje weryfikacji procedur szacowania wymogów kapitałowych.

Zarząd Banku prezentuje Radzie Nadzorczej w sposób syntetyczny informację o dokonanym przeglądzie procesu szacowania kapitału wewnętrznego i proponuje ewentualne zmiany.

Na podstawie informacji Zarządu Banku – Rada Nadzorcza dokonuje oceny skuteczności systemu wyznaczania wymogów kapitałowych.

Proces szacowania kapitału wewnętrznego stanowi część systemu zarządzania Bankiem oraz podejmowania decyzji o charakterze zarządczym, z uwzględnieniem strategii Banku.

W ramach procesu wyznaczania wewnętrznego wymogu kapitałowego, Bank dąży do określenia, czy posiadany kapitał jest odpowiedni do skali ponoszonego ryzyka, dokonując na bieżąco identyfikacji i oceny ponoszonego ryzyka.

Metody wyliczania wymogów kapitałowych minimalnych i wewnętrznych zawiera Instrukcja oceny adekwatności kapitałowej w Banku Spółdzielczym w Dobrzycy.

Bank stosuje następujące metody wyliczania wymogów kapitałowych:

- 1) metodę standardową w zakresie ryzyka kredytowego,
- 2) metodę de minimis dla ryzyka walutowego,
- 3) metodę wskaźnika bazowego w zakresie ryzyka operacyjnego.

Minimalne wymogi kapitałowe (całkowity regulacyjny wymóg kapitałowy) to suma aktywów ważonych ryzykiem pomnożonych przez 8%, wymogu kapitałowego na ryzyko operacyjne oraz wymogu kapitałowego na ryzyko walutowe.

Dodatkowe wymogi kapitałowe w banku obejmują kapitałowe wymogi wewnętrzne wyliczane na ryzyka, wymienione w Dyrektywie UE, które bank uznał za istotne, tj.:

- 1) wewnętrzny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka płynności,
- 2) wewnętrzny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka stopy procentowej wynikające z działalności w ramach portfela niehandlowego,
- 3) wewnętrzny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego,
- 4) wewnętrzny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego,
- 5) wewnętrzny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego,
- 6) wewnętrzny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka koncentracji zaangażowań kredytowych.

W procesie szacowania wymogów dodatkowych wykorzystywane są efekty pomiaru ryzyka, dokonywanego w oparciu o obowiązujące procedury w zakresie zarządzania tymi ryzykami.

Wewnętrzne wymogi kapitałowe (kapitał wewnętrzny) to suma wymogów minimalnych oraz wymogów dodatkowych wyliczonych na ryzyka uznane przez bank za istotne. Celem strategicznym Banku w zakresie poziomu adekwatności kapitałowej jest utrzymywanie relacji kapitału wewnętrznego w stosunku do funduszy własnych na minimalnym poziomie 15%. Na datę informacji relacja wynosiła 16,60%.

W 2018 roku Komisja Nadzoru Finansowego nie nałożyła na Bank obowiązku utrzymywania dodatkowych wymogów kapitałowych.

Poniższa tabela przedstawia kwoty stanowiące 8% ekspozycji ważonej ryzykiem dla każdej z klas ekspozycji:

<i>Kategoria</i>	<i>Wartość aktywów ważonych ryzykiem</i>	<i>Wymóg kapitałowy</i>
<i>ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych</i>	0	0
<i>ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych</i>	1 367	109
<i>ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego</i>	84	7
<i>ekspozycje wobec instytucji</i>	0	0
<i>ekspozycje wobec przedsiębiorstw</i>	19 234	1 539
<i>ekspozycje detaliczne</i>	38 482	3 079
<i>ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach</i>	123 644	9 892
<i>ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania</i>	2 267	181
<i>ekspozycje w postaci jednostek uczestnictwa lub udziałów w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania</i>		
<i>ekspozycje kapitałowe</i>	3 365	269
<i>pozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem</i>		
<i>inne pozycje</i>	3 027	242
Razem regulacyjny wymóg kapitałowy na ryzyko kredytowe		15 318

Poniższe zestawienie przedstawia poziom wymogów kapitałowych na poszczególne rodzaje ryzyka według stanu na dzień 31.12.2018 roku:

Wyszczególnienie	Kwota
Ryzyko kredytowe	15 318
Ryzyko operacyjne	1 558
Minimalny wymóg kapitałowy	16 876
Ryzyko płynności	820
Ryzyko kredytowe	2 496
Dodatkowy wymóg kapitałowy	3 316
Całkowity wymóg kapitałowy	20 192
Łączny współczynnik kapitałowy [%]	19,92
Łączny wewnętrzny współczynnik kapitałowy [%]	16,65

Na podstawie przeprowadzonego badania adekwatności kapitałowej na dzień 31 grudnia 2018 roku stwierdzono, że posiadane fundusze własne w pełni pokrywają wymogi kapitałowe.

W banku przeprowadza się testy warunków skrajnych, czyli ocenę wpływu nieoczekiwanych zmian w strukturze kapitałów oraz wzrostu wymogów wewnętrznych na adekwatność kapitałową.

Przeprowadzanie testów warunków skrajnych ma za zadanie określenie buforów kapitału, tj. potrzebnych kapitałów w przypadku wystąpienia sytuacji skrajnych.

Testy warunków skrajnych są szczególnie wykorzystywane w procesie planowania w celu dostosowania skali działalności do posiadanych funduszy własnych lub ich możliwych zmian (ryzyko biznesowe).

Na podstawie przeprowadzonych testów warunków skrajnych ustalono, iż Bank posiada odpowiednie bufory kapitałowe na wypadek wystąpienia sytuacji kryzysowej (skrajnej).

VI. Ryzyko kredytowe

Za należności przeterminowane Bank uznaje należności z niespłaconą, w określonych w umowie terminach, kwotą odsetek lub kwot rat kapitałowych. Jako okres przeterminowania rozumie się okres od wynikającego z umowy terminu zapadalności (określonego terminu spłaty raty, odsetek lub całej należności) do dnia bilansowego. Długość okresu przeterminowania dla należności spłacanych w ratach oznacza okres od daty zapadalności najwcześniejszej raty, w przypadku, której nastąpiło opóźnienie w spłacie.

Należnościami zagrożonymi są ekspozycje kredytowe zaliczone do kategorii poniżej standardu, wątpliwej i straconej zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów w *sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków*

Bank tworzy rezerwy celowe na ekspozycje zagrożone oraz odpisy na odsetki od tych ekspozycji w wysokości:

- 20% w zakresie ekspozycji w kategorii poniżej standardu,
- 50% w zakresie ekspozycji w kategorii wątpliwej,
- 100% w zakresie ekspozycji w kategorii straconej,

po uwzględnieniu pomniejszych podstawy naliczania rezerw i odpisów.

Ponadto bank tworzy rezerwę na ryzyko ogólne zgodnie z wewnętrzną procedurą, którą jest Regulamin tworzenia i wykorzystywania rezerwy na ryzyko ogólne obowiązujący w Banku Spółdzielczym w Dobrzycy.

Ekspozycje kredytowe klasyfikuje się do odpowiednich grup ryzyka stosując dwa kryteria:

- 1) kryterium terminowości spłaty kapitału lub odsetek;
- 2) kryterium ekonomiczne – badanie sytuacji ekonomiczno – finansowej dłużnika.

Rezerwy celowe oraz odpisy aktualizujące należności związane z ekspozycjami kredytowymi tworzy się, aktualizuje co do wysokości oraz rozwiązuje najpóźniej w ostatnim dniu miesiąca kończącego kwartał, w którym dokonano przeglądu i klasyfikacji ekspozycji kredytowych, przy czym, jeżeli w trakcie kwartału kalendarzowego wystąpiła całkowita spłata lub wygaśnięcie ekspozycji kredytowej z tytułu zobowiązania pozabilansowego lub częściowa spłata ekspozycji kredytowej, w części odpowiadającej tej spłacie lub zmiana kategorii ekspozycji kredytowej na kategorię o niższym stopniu ryzyka w wyniku dokonanej klasyfikacji lub wygaśnięcie ekspozycji kredytowej w wyniku przejścia przez Bank aktywów dłużnika, jeżeli ich wartość rynkowa jest równa lub wyższa niż dług, wówczas rezerwy celowe aktualizuje się najpóźniej na koniec miesiąca, w którym nastąpiło jedno z wymienionych zdarzeń.

Wysokość tworzonych rezerw związana jest bezpośrednio z kategorią ryzyka, do której została zaklasyfikowana ekspozycja oraz z jakością przyjętych zabezpieczeń prawnych ekspozycji.

W przypadku przeklasyfikowania ekspozycji kredytowych do kategorii o wyższym ryzyku Bank dotwarza rezerwę celową w wysokości wynikającej z różnicy wymaganej, do już utworzonej kwoty rezerwy celowej (nie dokonuje się rozwiązywania utworzonej rezerwy i tworzenia jej od początku). Analogicznie w przypadku przeklasyfikowania do kategorii o niższym stopniu ryzyka następuje rozwiązanie części rezerwy celowej w wysokości różnicy między rezerwą utworzoną, a wymaganą.

Bank wycenia aktywa według zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej. Otrzymane prowizje korygują wartość kredytu i są rozliczane w czasie, według efektywnej stopy procentowej od momentu uruchomienia pierwszej transzy kredytu do czasu zapadalności kredytu. Wartość otrzymanych prowizji pomniejsza podstawę tworzenia rezerw celowych.

Poniższe zestawienie przedstawia uzgodnienie zmiany wartości rezerw celowych na należności zagrożone według stanu na dzień 31.12.2018 roku:

Kategoria	Saldo początkowe		Saldo końcowe	
	Rezerwy celowe	Odpisy na odsetki	Rezerwy celowe	Odpisy na odsetki
Poniżej standardu	434	8	12	0
Wątpliwe	763	87	989	87
Stracone	262	48	1 583	95

Bank w swoich analizach nie uwzględnia ryzyka geograficznego, ponieważ funkcjonuje na terenie jednego obszaru geograficznego, określonego w Statucie Banku, zatwierdzonego przez Komisję Nadzoru Finansowego.

Ekspozycje kredytowe według wyceny bilansowej (po korektach rachunkowych) na dzień 31.12.2018 roku, bez uwzględnienia skutków ograniczania ryzyka kredytowego oraz średnią (liczoną jako suma stanów na koniec grudnia 2017 roku oraz wszystkich miesięcy kończących kwartał 2018 roku podzieloną przez 5) kwotę ekspozycji w okresie od 31.12.2017 roku do 31.12.2018 roku w podziale na klasy przedstawia poniższe zestawienie:

Lp.	Wyszczególnienie	Stan na dzień 31.12.2018 r. w zł	Średnia kwota w okresie od 31.12.2017 r. do 31.12.2018 r.
1.	Ekspozycje rządów centralnych lub banków centralnych	13 419	10 561
2.	Ekspozycje samorządów regionalnych lub władz lokalnych	6 835	5 293
3.	Ekspozycje podmiotów sektora publicznego	84	79
4.	Ekspozycje wobec instytucji	77 775	77 574
5.	Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	24 718	25 844
6.	Ekspozycje detaliczne	51 309	46 770
7.	Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	162 255	154 225
8.	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	2 267	1 892

9.	Ekspozycje kapitałowe	3 365	3 366
10.	Inne pozycje	6 455	5 999
RAZEM		348 482	331 603

Uwzględniając typ kontrahenta w zaangażowaniu w sektor finansowy wystąpiło zaangażowanie wobec banków. Według stanu na dzień 31.12.2018 roku wartość nominalna tych należności wyniosła 78 306 zł i została zakwalifikowana do kategorii normalnej.

Strukturę zaangażowania Banku wobec sektora niefinansowego w podziale na typ kontrahenta oraz w podziale na kategorie w wartościach nominalnych według stanu na dzień 31.12.2018 roku przedstawia poniższa tabela:

Lp.	Typ kontrahenta	Wartość
1.	Przedsiębiorstwa i spółki prywatne oraz spółdzielnie	45 897
	Należności normalne	44 793
	Należności pod obserwacją	184
	Należności zagrożone	920
2.	Przedsiębiorcy indywidualni	35 636
	Należności normalne	33 129
	Należności pod obserwacją	0
	Należności zagrożone	2 507
3.	Osoby prywatne	50 493
	Należności normalne	50 260
	Należności pod obserwacją	191
	Należności zagrożone	42
4.	Rolnicy indywidualni	103 423
	Należności normalne	99 163
	Należności pod obserwacją	2 970
	Należności zagrożone	1 290
5.	Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	214
	Należności normalne	214
	Należności pod obserwacją	0
	Należności zagrożone	0
Razem zaangażowanie w sektorze niefinansowym		235 663

Zaangażowanie Banku wobec sektora budżetowego w wartościach nominalnych należności według stanu na dzień 31.12.2018 roku przedstawia poniższa tabela:

Wyszczególnienie	Wartość w zł
Instytucje rządowe szczebla centralnego	0
Instytucje samorządowe	6 834
Razem zaangażowanie w sektorze budżetowym	6 834

Należności sektora budżetowego znajdują się w sytuacji normalnej.

Zgodnie z Instrukcją zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku Spółdzielczym w Dobrzycy Bank monitoruje branżę Rolnictwo. Pozostałe branże mają niewielki udział w obliżu kredytowym i podlegają weryfikacji podczas przeglądu rocznego. Zaangażowanie w branżę Rolnictwo, według wartości stanowiącej sumę należności według wartości nominalnej i udzielonych zobowiązań pozabilansowych, naliczonych odsetek, pomniejszoną o wartość rezerw celowych, prowizji rozliczanej według metody ESP na dzień 31.12.2019 roku wyniosło 106.067 tys. zł, tj. 40,8 % udziału w portfelu kredytowym rozumianym jako suma należności zdefiniowanych powyżej.

Strukturę należności zagrożonych z uwzględnieniem korekt wartości i rezerw portfela kredytowego według stanu na dzień 31.12.2018 roku przedstawia poniższa tabela:

Lp.	Wyszczególnienie	Kwota
1.	Kredyty zagrożone	4 759
2.	Rezerwy celowe	2 766
3.	Korekta wartości	11
4.	Odsetki	270
Należności zagrożone wg wyceny bilansowej		2 252

Podział ekspozycji kredytowych według terminów zapadalności przedstawia się następująco:

Termin zapadalności	Wartość
do 1 miesiąca	6 870
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	14 895
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	49 520
powyżej 1 roku do 5 lat	87 302
powyżej 5 lat do 10 lat	52 453
powyżej 10 lat do 20 lat	28 036
powyżej 20 lat	3 421

Bank stosuje pomniejszanie podstawy tworzenia rezerw celowych i odpisów na odsetki o ustanowione zabezpieczenie w formie hipoteki. Wartość bilansowa brutto ekspozycji kredytowych, dla których Bank stosuje pomniejszenie podstawy naliczania rezerw celowych wynosi 1 871 tys. zł.

W 2018 roku Bank nie wykorzystywał ocen zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej ECAI na potrzeby wyznaczania aktywów ważonych ryzykiem.

Ekspozycje kapitałowe

Ekspozycje kapitałowe wedle zamiaru ich nabycia oraz opis stosowanych metod wycen i zasad rachunkowości dla tych ekspozycji:

Rodzaj ekspozycji	Kwota zakupiona ze względu na zyski kapitałowe/zamiar strategiczny	Zasady wyceny
akcje SGB-Banku S.A.	zamiar strategiczny	
Udział SSO-SGB	zamiar strategiczny	

Wartość bilansowa i godziwa posiadanych papierów wartościowych w tys. zł:

Rodzaj ekspozycji	Wartość bilansowa	Wartość godziwa
akcje SGB-Banku S.A.	1 955	
Udział SSO-SGB	1	

Kwota zrealizowanych zysków i strat dotycząca ekspozycji kapitałowych nie wystąpiła.

VII. Ryzyko stopy procentowej dla pozycji zakwalifikowanych do portfela bankowego

Pomiar ryzyka stopy procentowej obejmuje wszystkie pozycje wrażliwe na zmianę stopy procentowej.

W ramach posiadanych przez Bank pozycji zastosowana jest następująca klasyfikacja:

- 1) aktywa (w podziale na poszczególne stawki referencyjne):
  - a) rachunki bieżące i pomocnicze w Banku Zrzeszającym oraz w innych bankach;
  - b) lokaty w Banku Zrzeszającym oraz w innych bankach;
  - c) dłużne papiery wartościowe;
  - d) kredyty;
  - e) pozostałe należności wrażliwe na zmianę stóp procentowych;
- 2) pasywa (w podziale na poszczególne stawki referencyjne):
  - a) zobowiązania wobec Banku Zrzeszającego (kredyty i lokaty);
  - b) depozyty;
  - c) pozyskane kredyty z innych źródeł niż Bank Zrzeszający;
  - d) pozostałe zobowiązania wrażliwe na zmianę stóp procentowych.
3. Pozycje zaliczone do portfela kredytowego i niezaliczone do należności nieobsługiwanych wykazywane są w wartości nominalnej, tzn. w kwocie stanowiącej podstawę naliczania odsetek.
4. Pozycje zaliczone do portfela kredytowego i zaliczone do należności nieobsługiwanych wykazywane są w wartości nominalnej pomniejszonej o utworzone rezerwy celowe i odpisy z tytułu utraty wartości – w przypadku, gdy rezerwa jest wyższa od wartości nominalnej należy wykazać „0”; pozycje te nie uczestniczą w przeprowadzanej analizie ryzyka stopy procentowej, stanowią informację uzupełniającą.
5. Pozostałe aktywa oraz pasywa odsetkowe wykazywane są w wartości nominalnej, tzn. w kwocie stanowiącej podstawę naliczania odsetek.
6. Aktywa i pasywa wyrażone w walucie innej niż krajowa wycenia się zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie w Banku zasadami - według średniego kursu NBP obowiązującego na dzień wyceny.
7. W przypadku, gdy wartość wycenionych aktywów lub pasywów walutowych wrażliwych na zmiany stóp procentowych przekroczy 5 % wartości sumy bilansowej Banku w okresie dwóch kolejnych miesięcy i według oceny Banku przekroczenie to ma charakter trwały, Bank wyodrębnia pozycje walutowe i sporządza dodatkowo odrębną analizę w zakresie ryzyka stopy procentowej dotyczącą tych pozycji.

Do pomiaru narażenia na ryzyko stopy procentowej Bank wykorzystuje następujące metody:

- 1) lukę przeszacowania;
- 2) metodę wyniku odsetkowego;
- 3) metodę zaktualizowanej wartości ekonomicznej;
- 4) analizę wskaźników ekonomicznych związanych z ryzykiem stopy procentowej.

Bank dokonuje pomiaru ryzyka stopy procentowej z kwartalną częstotliwością. Wyniki pomiaru wraz ze stosownym opisem oraz komentarzem w formie analizy przekazywane są:

- 1) co kwartał – Zarządowi Banku,
- 2) co pół roku – Radzie Nadzorczej Banku.

Potencjalne zmiany wyniku odsetkowego na dzień 31.12.2018 r. na skutek zmiany stóp procentowych o 2 p.p. może wynieść w przypadku wzrostu stóp 3.251 tys. zł, natomiast w przypadku spadku stóp - 2.741 tys. zł stanowi to odpowiednio 7,7 % i 6,5 % kapitału uznanego Banku. W/w zmiany wyniku stanowią jednocześnie 33,1 % i 27,9 % annualizowanego wyniku odsetkowego za roku 2018.

Potencjalne zmiana stóp procentowych o 200 p.b. na dzień 31.12.2018 r. może wpłynąć na wartość ekonomiczną Banku. W przypadku wzrostu stóp procentowych nastąpi wzrost wartości ekonomicznej Banku o 205 tys. zł., a w przypadku spadku stóp procentowych nastąpi spadek wartości ekonomicznej Banku o 206 tys. zł. W/w zmiany wartości ekonomicznej stanowią 0,5 % kapitału uznanego.

VIII. Ekspozycje na ryzyko walutowe

Wymóg kapitałowy dla ryzyka walutowego wyliczany wyliczanego metodą de minimis i według stanu na 31.12.2018 roku nie występuje.

IX. Ryzyko operacyjne

Suma strat brutto z tytułu ryzyka operacyjnego w roku 2018 wyniosła 7.609,42 zł.

Straty w podziale na kategorie zdarzeń i linie biznesowe przedstawiono w tabeli:

LINIA: BANKOWOŚĆ KOMERCYJNA	
Rodzaj zdarzenia w ramach linii	KOSZTY
1. Oszustwo wewnętrzne	0,00
2. Oszustwo zewnętrzne	0,00
3. Praktyka kadrowa i bezpieczeństwo pracy	0,00
4. Klienci, produkty i praktyka biznesowa	0,00
5. Uszkodzenia aktywów	0,00
6. Zakłócenia działalności i błędy systemów	0,00
7. Dokonywanie transakcji, dostawa oraz zarządzanie procesami	0,00
LINIA: BANKOWOŚĆ DETALICZNA	
Rodzaj zdarzenia w ramach linii	KOSZTY
1. Oszustwo wewnętrzne	0,00
2. Oszustwo zewnętrzne	0,00
3. Praktyka kadrowa i bezpieczeństwo pracy	0,00
4. Klienci, produkty i praktyka biznesowa	0,00
5. Uszkodzenia aktywów	0,00
6. Zakłócenia działalności i błędy systemów	0,00
7. Dokonywanie transakcji, dostawa oraz zarządzanie procesami	0,00
LINIA: PŁATNOSCI I ROZLICZENIA	
Rodzaj zdarzenia w ramach linii	KOSZTY
1. Oszustwo wewnętrzne	0,00

2. Oszustwo zewnętrzne	0,00
3. Praktyka kadrowa i bezpieczeństwo pracy	0,00
4. Klienci, produkty i praktyka biznesowa	0,00
5. Uszkodzenia aktywów	0,00
6. Zakłócenia działalności i błędy systemów	5.002,32
7. Dokonywanie transakcji, dostawa oraz zarządzanie procesami	2.607,10
Razem koszty Ryzyka operacyjnego:	7.609,42
w tym:	
Koszty linii Bankowość Komercyjna	0,00
Koszty linii Bankowość Detaliczna	0,00
Koszty linii Płatności i rozliczenia	7.609,42

W roku 2018 podjęto następujące działania mitygujące w celu ograniczenia występowania zdarzeń ryzyka operacyjnego:

- 1) podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników poprzez szkolenia zewnętrzne i wewnętrzne,
- 2) stała aktualizacja regulacji wewnętrznych zgodnie z obowiązującymi przepisami wewnętrznymi i zewnętrznymi,
- 3) narady pracownicze,
- 4) wymiana zużytego sprzętu teleinformatycznego,

X. Informacje wynikające z Rekomendacji P

1. Rola i zakres odpowiedzialności właściwych komitetów oraz innych jednostek funkcjonalnych i biznesowych

Za obszar ryzyka płynności w Banku odpowiadają:

- 1) Wiceprezes nadzorujący ryzyko płynności w zakresie nadzoru nad zarządzaniem ryzykiem płynności;
- 2) Prezes Zarządu Banku w zakresie nadzoru nad pomiarem i monitorowaniem ryzyka płynności.

W procesie zarządzania ryzykiem płynności w Banku uczestniczą :

1. Rada Nadzorcza – która:
  - 1) w ramach pełnionego nadzoru dokonuje okresowej oceny i nadzoruje wszystkie aspekty polityki zarządzania ryzykiem płynności w Banku;
  - 2) zatwierdza cele strategiczne w zarządzaniu ryzykiem płynności, zawarte w obowiązującej w Banku strategii zarządzania ryzykiem;
  - 3) ocenia adekwatność i skuteczność systemu zarządzania ryzykiem płynności na podstawie okresowej, syntetycznej informacji na temat poziomu ryzyka, na jakie narażony jest Bank;
  - 4) zatwierdzanie scenariuszowych planów awaryjnych płynności.

2. Zarząd:

- 1) zapewnia skuteczne działanie systemu zarządzania ryzykiem płynności;
- 2) zatwierdza zasady zarządzania ryzykiem płynności;
- 3) wyznacza osoby odpowiedzialne za opracowanie, wprowadzenie i aktualizację zasad zarządzania ryzykiem płynności;
- 4) odpowiada za utrzymanie ryzyka płynności na poziomie nie przekraczającym poziomu akceptowalnego przez Radę Nadzorczą wyrażonego apetytem i tolerancją na ryzyko.

3. Komórka monitorująca – będący komórką monitorującą ryzyko płynności, która podlega członkowi Zarządu nadzorujący ryzyko płynności, wykonujący zadania związane z:

- 1) okresowym weryfikowaniem i aktualizowaniem niniejszej procedury oraz przygotowywaniem propozycji zmian procedury dla Zarządu, w tym weryfikowaniem i aktualizowaniem metod pomiaru ryzyka płynności oraz poziomu limitów;
- 2) zgłasza potrzebę zmian w polityce płynnościowej Banku;
- 3) zapewnieniem zgodności niniejszej procedury ze strategią działania Banku i strategią zarządzania ryzykiem;
- 4) proponowaniem wysokości przyjętych limitów;
- 5) dokonywaniem pomiaru i monitorowaniem poziomu ryzyka, w tym płynności średnio i długoterminowej, przeprowadzaniem testów warunków skrajnych, pogłębioną analizą płynności długoterminowej;
- 6) analizą wskaźników służących ocenie poziomu ryzyka płynności;
- 7) monitorowaniem stopnia wykorzystania limitów;
- 8) oceną poziomu ryzyka płynności;
- 9) wyznaczaniem nadzorczych miar płynności oraz wskaźników LCR i wewnętrznego NSFR;
- 10) oceną nowych produktów bankowych w zakresie potencjalnego wpływu na ryzyko płynności,
- 11) opracowywaniem scenariuszy sytuacji kryzysowych;
- 12) opracowywaniem propozycji rekomendacji wydawanych przez Zarząd Banku dla komórki zarządzającej mającej na celu właściwe kształtowanie poziomu ryzyka płynności Banku;
- 13) sporządzaniem raportów dla Zarządu i Rady Nadzorczej.

4. Wydział Finansowo-Księgowy – będący komórką zarządzającą ryzykiem płynności, która podlega członkowi Zarządu nadzorujący ryzyko płynności, wykonujący zadania związane z:

- 1) okresowym weryfikowaniem i aktualizowaniem niniejszej procedury oraz przygotowywaniem propozycji zmian procedury dla Zarządu, w zakresie zarządzania płynnością dzienną, bieżącą i krótkoterminową;
- 2) optymalnym zarządzaniem środkami Banku oraz wywiązywaniem się Banku z zawartych umów, w tym zagospodarowywaniem nadwyżek środków.

5. Pozostałe komórki lub osoby odpowiedzialne za:

- 1) kontrolę i utrzymywanie limitów kasowych;
- 2) sporządzanie wykazu kredytów do ewentualnej odsprzedaży na potrzeby Planu awaryjnego;
- 3) przekazywanie do komórki zarządzającej informacji niezbędnych do sporządzania prognozy przepływów pieniężnych.

2. Działania z zakresu pozyskiwania finansowania

Bank zakłada utrzymanie dotychczasowej struktury depozytów przyjętych od klientów Banku, gdzie głównym źródłem finansowania aktywów są depozyty podmiotów niefinansowych, ludności i budżetu.

Celem Banku jest wydłużenie średniego terminu wymagalności przyjmowanych depozytów, tak aby Bank mógł otwierać, po stronie aktywnej, pozycje o dłuższym horyzoncie czasowym. Przy czym Bank będzie dążył do takiego konstruowania produktów depozytowych, aby było to optymalne pod kątem ryzyka płynności.

Bank finansuje aktywa o dłuższych terminach zapadalności jedynie najbardziej stabilną częścią pozyskanych od klientów środków czyli osadem na depozytach.

Oprócz wspomnianych, Bank finansuje swoją działalność kapitałem uznanym.

Oferta depozytowa Banku kierowana jest głównie do podmiotów niefinansowych oraz jednostek samorządu terytorialnego.

3. Stopień scentralizowania funkcji skarbowych i funkcji zarządzania płynnością

Funkcje skarbowe i funkcje zarządzania płynnością są w pełni scentralizowane.

Funkcje skarbowe pełni Wydział Finansowo-Księgowy dokonując m.in. optymalnego zarządzania środkami Banku oraz wywiązywania się z zawartych umów, w tym zagospodarowaniem nadwyżek środków, a funkcję zarządzania płynnością pełni Komórka monitorująca.

4. Zasady funkcjonowania w ramach zrzeczenia.

Bank zrzeczony jest w SGB-Banku SA w Poznaniu oraz jest uczestnikiem Spółdzielczego Systemu Ochrony SGB w Poznaniu.

Funkcjonując w ramach zrzeczenia Bank może regulować swoją płynność finansową poprzez wykorzystywanie szeregu instrumentów oferowanych przez bank zrzeczający. Po stronie aktywnej są to przede wszystkim rachunki bieżące i lokaty terminowe, które charakteryzują się wysoką płynnością. Po stronie pasywnej jest to kredyt odnawialny w rachunku bieżącym, kredyt rewalwingowy oraz inne kredyty celowe.

Bank zrzeczający jest również dla Banku partnerem biznesowym w zakresie udzielania kredytów konsorcjalnych, pomagając w ten sposób zapewnić klientom Banku Spółdzielczego w Dobrzycy płynne finansowanie. Ponadto, celem poprawienia płynności, bank zrzeczający może wystąpić jako partner w zakresie transakcji sprzedaży wierzytelności. SGB-Bank SA pełni także istotną rolę w zakresie zabezpieczenia płynności śród dziennej.

W ramach Spółdzielczego Systemu Ochrony SGB, uczestnicy tego systemu gwarantują sobie wzajemnie płynność i wypłacalność. Bank zobowiązany jest do uczestniczenia w Mechanizmie Pomocowym Systemu Ochrony poprzez m.in. utrzymywanie poziomu środków na rachunku Minimum Depozytowego oraz Funduszu Pomocowego. Ponadto spółdzielnia ta realizuje zadania z zakresu monitorowania poziomu płynności uczestników zarówno na zasadzie zagregowanej jak i indywidualnej oraz zarządza wymianą informacji o ryzyku płynności.

5. Rozmiar i skład nadwyżki płynności banku

Lp	Nazwa nadwyżki	Wartość nadwyżki	Nazwa części składowej nadwyżki	Wartość części składowej nadwyżki
1	Norma długoterminowa M3 ponad minimum	35.544.373,92 zł	Kapitał uznany Banku	35.544.373,92 zł
2	Norma długoterminowa M4 ponad minimum	25.137.470,41 zł	Kapitał uznany Banku	25.137.470,41 zł
3	LCR ponad minimum			
	- w sytuacji przestrzegania limitów na poziomie indywidualnym – 100 %	3.445.323 zł	Bony pieniężne NBP	3.445.323 zł
	- w sytuacji przestrzegania limitów na poziomie IPS – 80 %	9.371.921 zł	Bony pieniężne NBP	9.371.921 zł

6. Wielkość miar płynności oraz wskaźnika LCR

Lp	Nazwa	Wielkość	Limit wynikające z przepisów
1	Norma długoterminowa M3	6,39	1,0
2	Norma długoterminowa M4	1,10	1,0
3	Wskaźnik LCR	111,6 %	80 % IPS/ 100 % CRR

7. Urealniona luka płynności do 1 roku z uwzględnieniem pozycji bilansowych i pozabilansowych oraz skumulowane luki płynności

Lp	Przedział płynności	Luka bilansowa prosta	Luka bilansowa skumulowana	Luka prosta (z pozabilansem)	Luka skumulowana (z pozabilansem)
1	Przedział do 1 miesiąca	52.016.133 zł	52.016.133 zł	45.933.370 zł	45.933.370 zł
2	Przedział od 1 do 3 miesięcy	- 6.796.193 zł	45.219.940 zł	-7.240.203 zł	38.693.166 zł
3	Przedział od 3 do 6 miesięcy	10.900.030 zł	56.119.969 zł	9.894.030 zł	48.587.196 zł
4	Przedział od 6 do 12 miesięcy	- 6.234.839 zł	49.885.131 zł	- 6.936.021 zł	41.651.175 zł

8. Dodatkowe zabezpieczenia płynności funkcjonujące w zrzeczeniu

W ramach alternatywnych źródeł finansowania Bank wyróżnia:

1. Sprzedaż wysokopłynnych aktywów lub zaciągnięcie kredytów zabezpieczonych tymi aktywami (aktywa nieobciążone);
2. Dodatkowe źródła finansowania w postaci:
  - wykorzystania przyznanych linii kredytowych;
  - sprzedaży innych aktywów, w tym kredytów;
  - pozyskania niezabezpieczonego finansowania z Banku Zrzeszającego;
  - pozyskania pożyczki płynnościowej z Funduszu Pomocowego IPS;
  - pozyskanie środków z Minimum Depozytowego.

9. Aspekty ryzyka płynności, na które narażony jest Bank.

Przyczyny, które mogą spowodować narażenie Banku na ryzyko płynności to:

- Niedopasowanie terminów zapadalności aktywów do terminów zapadalności pasywów i istnienie niekorzystnej skumulowanej luki płynności w poszczególnych przedziałach,
- Przedterminowe wycofywanie depozytów przez klientów zaburzające prognozy przyływów pieniężnych Banku,
- Nadmierna koncentracja depozytów pod względem dużych kontrahentów,
- Konieczność pozyskiwania depozytów po wysokim koszcie w sytuacji nagłego zapotrzebowania na środki,
- Ograniczone możliwości znalezienia innych źródeł finansowania, w szczególności na hurtowym rynku finansowym,
- Wadliwy stosunek depozytów, w tym depozytów stabilnych do akcji kredytowej Banku.

10. Sposób dywersyfikacji źródeł finansowania.

Należy wskazać przede wszystkim, że Bank dywersyfikuje źródła finansowania poprzez:

- oferowanie produktów depozytowych klientom z sektora niefinansowego, budżetowego i finansowego,
- ograniczanie depozytów dużych deponentów,
- różne terminy wymagalności depozytów,
- różny charakter depozytów: depozyty terminowe i bieżące itp.

11. Techniki ograniczania ryzyka płynności

Do podstawowych technik ograniczania ryzyka płynności można zaliczyć:

- Stosowanie limitów ograniczających ryzyko płynności, w tym wewnętrznych limitów systemu ochrony,
- Systematyczne testowanie planu awaryjnego płynności zapewniającego niezakłócone prowadzenie działalności w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych,
- Lokowanie nadwyżek w aktywa płynne, które mają za zadanie zapewnienie przetrwania w sytuacji skrajnej,
- Funkcjonowanie w Spółdzielczym Systemie Ochrony SGB, które zapewnia w uzasadnionych przypadkach pomoc płynnościową z Funduszu Pomocowego,
- Utrzymywanie Minimum depozytowego w Banku Zrzeszającym,
- Systematyczne przeprowadzanie audytu systemu zarządzania ryzykiem płynności przez pracowników jednostki zarządzającej systemem ochrony.

12. Pojęcia stosowane w procesie mierzenia pozycji płynności i ryzyka płynności.

Podstawowe pojęcia stosowane w procesie mierzenia pozycji płynności i ryzyka płynności:

Płynność bieżąca – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie 7 kolejnych dni;

Płynność krótkoterminowa – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie 30 kolejnych dni;

Płynność średnioterminowa – zapewnienie wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie powyżej 1 miesiąca i do 12 miesięcy;

Płynność długoterminowa – monitorowanie możliwości wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie powyżej 12 miesięcy;

Bufor płynności – oszacowana przez Bank wysokość potrzebnych aktywów nieobciążonych, stanowiąca zabezpieczenie na wypadek zrealizowania się scenariuszy warunków skrajnych płynności w określonym, w obowiązującej w Banku strategii zarządzania ryzykiem, „horyzoncie przeżycia” wynoszącym 30 dni;

Baza depozytowa – zobowiązania terminowe i bieżące wobec osób fizycznych oraz innych podmiotów niefinansowych, z wyłączeniem transakcji dotyczących obrotu na hurtowym rynku finansowym

Pozostałe pojęcia są określone w procedurze wewnętrznej tj. Zasady zarządzania ryzykiem płynności w Banku Spółdzielczym w Dobrzycy.

13. Sposób odzwierciedlenia ryzyka płynności rynku w procesie zarządzania płynnością płatniczą

Dominującą część nadwyżki środków finansowych Bank inwestuje w postaci depozytów terminowych w Banku Zrzeszającym. Dodatkowo część wolnych środków lokowana jest w Bony Pieniężne Narodowego Banku Polskiego. Nadwyżki środków, które pozostaną na rachunku bieżącym w Banku Zrzeszającym przeznaczone są na tworzenie lokaty overnight. Są to instrumenty o wysokiej płynności.

14. Wykorzystanie sposobów testów warunków skrajnych.

Testy warunków skrajnych przeprowadzane są w okresach kwartalnych, a ich wyniki są przedmiotem raportowania do Zarządu Banku oraz w okresach półrocznych Radzie Nadzorczej Banku. Wyniki testów są wykorzystywane do opracowywania planów awaryjnych. Wykorzystywane są również do wyznaczania poziomu limitów oraz procesie szacowania kapitału wewnętrznego.

15. Wskazanie w jaki sposób plan awaryjny uwzględnia wyniki testów warunków skrajnych

Plany awaryjne zostały zintegrowane z testami warunków skrajnych poprzez wykorzystywanie testów warunków skrajnych jako scenariuszy uruchamiających awaryjny plan płynnościowy.

16. Polityka utrzymania rezerwy płynności.

W celu utrzymania ryzyka płynności na odpowiednim poziomie oraz sprostania zapotrzebowaniu na środki płynne w sytuacjach kryzysowych. Bank utrzymuje odpowiednią wielkość aktywów lub dodatkowych źródeł finansowania, które mogą być natychmiast wykorzystywane przez Bank jako źródło środków płynnych.

W ramach alternatywnych źródeł finansowania Bank wyróżnia:

1. Aktywa nieobciążone (środki w kasie, środki na rachunku bieżącym w Banku Zrzeszającym, lokata overnight, bony pieniężne NBP, obligacje, lokaty w Banku Zrzeszającym, środki na rachunku Minimum Depozytowego);
2. Aktywa obciążone (lokaty w Banku Zrzeszającym zablokowane, obligacje zablokowane);
3. Inne dodatkowe źródła finansowania (otwarte niewykorzystane limity kredytowe w Banku Zrzeszającym, pożyczka płynnościowa z Funduszu Pomocowego, lokata płynnościowa złożona przez Bank Zrzeszający ze środków Minimum Depozytowego, sprzedaż wierzytelności).

17. Ograniczenia regulacyjne odnośnie transferu płynności w ramach zrzeszenia.

Bank działa w ramach struktury zrzeszenia Spółdzielcza Grupa Bankowa oraz jest uczestnikiem Spółdzielczego Systemu Ochrony SGB.

W ramach zrzeszenia Bank może korzystać z :

- kredytu obrotowego w rachunku kredytowym,
- kredytu rewolwingowego,
- kredytu inwestycyjnego,
- kredytu obrotowego.

Maksymalna kwota kredytów w Banku Zrzeszającym nie może przekroczyć jednej z dwóch poniższych wartości tj. 50 mln zł lub 250 % funduszy własnych.

Bank może wnioskować o pomoc ze środków Spółdzielczego Systemu Ochrony SGB w formie pożyczki płynnościowej, pożyczki restrukturyzacyjnej, kaucji, gwarancji, poręczenia lub innych zabezpieczeń, nabycia wierzytelności, pożyczki długoterminowej na warunkach zobowiązań podporządkowanych, objęcia udziałów członkowskich, wniesienia wkładów pieniężnych.

Łączna wartość pomocy nie może przekroczyć 20 % środków stanowiących Fundusz Pomocowy.

18. Częstotliwość i rodzaj sprawozdawczości w zakresie ryzyka płynności.

Częstotliwość i zakres informacji zarządczej z zakresu ryzyka płynności opisany został w Instrukcji System Informacji Zarządczej w Banku Spółdzielczym w Dobrzycy oraz w Zasadach zarządzania ryzykiem płynności w Banku Spółdzielczym w Dobrzycy.

System informacji zarządczej z zakresu ryzyka płynności zawiera m.in. dane na temat:

- 1) struktury i stabilności źródeł finansowania działalności Banku, ze szczególnym uwzględnieniem depozytów;
- 2) stopnia niedopasowania terminów płatności pozycji bilansowych i pozabilansowych;
- 3) wpływu pozycji pozabilansowych na poziom ryzyka płynności;
- 4) poziomu aktywów nieobciążonych;
- 5) analizy wskaźników płynności;
- 6) ryzyka związanego z płynnością długoterminową;
- 7) wyników testów warunków skrajnych;
- 8) stopnia przestrzegania limitów.

XI. Dźwignia finansowa

1. Zestawienie dotyczące uzgodnienia aktywów księgowych i ekspozycji wskaźnika dźwigni:

<i>Lp.*</i>	<i>Pozycja</i>	<i>Kwota</i>
1	Aktywa razem według opublikowanych sprawozdań finansowych	340 677
6	Korekta z tytułu pozycji pozabilansowych (tj. konwersja na kwoty ekwiwalentu kredytowego ekspozycji pozabilansowych)	7 918
7	Inne korekty	59
8	Miara ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni	348 536

*) numeracja zgodna z Rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) nr 2016/200 z dnia 15 lutego 2016 roku ustanawiającym standardy techniczne w odniesieniu do ujawniania informacji na temat wskaźnika dźwigni instytucji

2. Ujawnienie wskaźnika dźwigni:

Lp.	Pozycja	Ekspozycje wskaźnika dźwigni określone w rozporządzeniu w sprawie wymogów kapitałowych
Ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych)		
1	Pozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych ale z uwzględnieniem zabezpieczenia)	340 677
2	(Kwoty aktywów odliczane przy ustalaniu kapitału Tier I)	59

3	Calkowite ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych) (suma wierszy 1 i 2)	340 618
Inne pozycje pozabilansowe		
17	Ekspozycje pozabilansowe wyrażone wartością nominalną brutto	22 504
18	(Korekty z tytułu konwersji na kwoty ekwiwalentu kredytowego)	14 586
19	Inne ekspozycje pozabilansowe (suma wierszy 17-18)	7 918
Kapitał i miara ekspozycji calkowitej		
20	Kapitał Tier I	39 461
21	Miara ekspozycji calkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni (suma wierszy 3, 11, 16, 19, EU-19a, EU-19b)	348 536
Wskaźnik dźwigni		
22	Wskaźnik dźwigni dla okresu przejściowego	11,32%
23	Wskaźnik dźwigni dla w pełni wprowadzonej definicji	11,37%

3. Podział ekspozycji bilansowych (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i ekspozycji wyłączonych

<i>Lp.</i>	<i>Pozycja</i>	<i>Ekspozycje wskaźnika dźwigni określone w rozporządzeniu w sprawie wymogów kapitałowych</i>
EU-1	Calkowite ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i ekspozycji wyłączonych) w tym:	340 677
EU-2	Ekspozycje zaliczane do portfela handlowego	0,00
EU-3	Ekspozycje zaliczane do portfela bankowego w tym:	340 677
EU-5	Ekspozycje traktowane jako ekspozycje wobec państwa	13 420
EU-6	Ekspozycje wobec samorządów regionalnych, wielostronnych banków rozwoju, organizacji międzynarodowych i podmiotów sektora publicznego których nie traktuje się jak państwa	6 918
EU-7	Instytucje	77 775
EU-8	Ekspozycje zabezpieczone na nieruchomościach	162 255
EU-9	Ekspozycje detaliczne	49 796
EU-10	Przedsiębiorstwa	18 382
EU-11	Ekspozycje których dotyczy niewykonanie zobowiązania	2 311
EU-12	Pozostałe ekspozycje (np. kapitałowe, sekurytyzacyjne i inne aktywa nie generujące zobowiązania kredytowego)	9 820

4. Informacje jakościowe

Wskaźnik dźwigni finansowej wyznaczany jest w Banku zgodnie z przepisami Rozporządzenia CRR i oznacza wyrażony w procentach udział kapitału Tier 1 w łącznej kwocie aktywów według wartości bilansowej, powiększonej o łączną kwotę zobowiązań pozabilansowych. Wskaźnik dźwigni kalkulowany jest zarówno w odniesieniu do w pełni wprowadzonej definicji jak i według definicji przejściowej kapitału Tier 1 (art. 429 ust. 3 i art. 499 ust. 1 CRR).

Bank nie uznaje ryzyka nadmiernej dźwigni jako ryzyka istotnego, ze względu na jego wysoki poziom w porównaniu z rekomendowanym poziomem minimalnym wynoszącym 3%.

XII. Opis systemu kontroli wewnętrznej

System kontroli wewnętrznej obejmuje wszystkie jednostki organizacyjne Banku i jest dostosowany do charakteru i profilu ryzyka i skali działalności Banku.

Zarząd Banku odpowiada za zaprojektowanie, wprowadzenie oraz zapewnienie we wszystkich jednostkach/komórkach/stanowiskach organizacyjnych Banku, funkcjonowanie adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej, który obejmuje funkcję kontroli i komórkę do spraw zgodności.

Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad wprowadzeniem i zapewnieniem funkcjonowania adekwatnego systemu kontroli wewnętrznej oraz odpowiedzialna jest za monitorowanie jego skuteczności.

1. Funkcjonujący w banku system zarządzania ryzykiem i system kontroli wewnętrznej są zorganizowane na trzech, niezależnych i wzajemnie uzupełniających się liniach obrony (poziomach zarządzania).
2. Na pierwszą linię obrony (pierwszy poziom zarządzania) składa się operacyjne zarządzanie ryzykiem powstałym w związku z działalnością prowadzoną przez Bank.
3. Na drugą linię obrony (drugi poziom zarządzania) składa się:
  - 1) zarządzanie ryzykiem przez pracowników na specjalnie powołanych do tego stanowiskach lub w komórkach organizacyjnych, niezależnie od operacyjnego zarządzania ryzykiem na pierwszym poziomie, tj. m.in. Stanowisko ds. monitorowania ryzyk,
  - 2) Komórka do spraw zgodności i testowania,
  - 3) Wiceprezesa,
  - 4) Administrator Bezpieczeństwa Informatycznego,
4. Trzecią linię obrony (trzeci poziom zarządzania) stanowi audyt wewnętrzny realizowany przez Spółdzielczy System Ochrony SGB¹.
5. Na wszystkich trzech poziomach, w ramach systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, pracownicy Banku w ramach realizowanych czynności odpowiednio stosują mechanizmy kontrolne lub niezależnie monitorują (poziomo lub pionowo) przestrzeganie mechanizmów kontrolnych.

Poszczególne linie obrony, w ramach systemu kontroli wewnętrznej są odpowiedzialne za:

1. Pierwsza linia obrony odpowiedzialna jest m.in. za:
  - 1) projektowanie mechanizmów kontrolnych I linii,
  - 2) zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych, w szczególności w procesach biznesowych funkcjonujących w Banku oraz zgodności postępowania jednostek, komórek, pracowników pierwszej linii z regulacjami wewnętrznymi banku, tym za weryfikację bieżącą oraz testowanie przestrzegania przyjętych mechanizmów kontrolnych,
  - 3) raportowanie nieprawidłowości znaczących i krytycznych do Komórki ds. zgodności i testowania oraz Zarządu.
  - 4) monitorowanie terminowego wykonania zaleceń Prezesa dot. usunięcia nieprawidłowości w kierowanej jednostce i informowanie Stanowiska ds. zgodności i testowania.
2. Druga linia obrony odpowiedzialna jest w szczególności za:

¹ Departament Audytu Spółdzielczego Systemu Ochrony SGB

- 1) stosowanie mechanizmów kontroli wpisanych w działania II linii obrony,
  - 2) monitorowanie w postaci weryfikacji bieżącej mechanizmów kontrolnych, np. wiążącego opiniowania nowych procedur, w tym limitów, wskaźników efektywności, itp. a także weryfikacji bieżącej przestrzegania przyjętych mechanizmów kontrolnych,
  - 3) przeprowadzanie pionowych testów przestrzegania mechanizmów kontrolnych, w tym algorytmów w systemach wspomagających zarządzanie i procesy produkcyjne,
  - 4) ocenę adekwatności i skuteczności mechanizmów kontrolnych,
  - 5) matrycę funkcji kontroli,
  - 6) prowadzenie rejestru nieprawidłowości znaczących i krytycznych,
  - 7) raportowanie znaczących i krytycznych nieprawidłowości.
3. Trzecia linia obrony odpowiedzialna jest za badanie oraz ocenę adekwatności i skuteczności mechanizmów kontroli i niezależnego monitorowania ich przestrzegania odpowiednio w ramach pierwszej i drugiej linii obrony, zarówno w odniesieniu do systemu zarządzania ryzykiem, jak i systemu kontroli wewnętrznej.

W Banku zapewniona jest niezależność monitorowania pionowego poprzez jednoznaczne wyodrębnienie linii obrony oraz niezależność monitorowania poziomego poprzez rozdzielenie zadań dotyczących stosowania danego mechanizmu kontrolnego i niezależnego monitorowania jego przestrzegania w ramach danej linii.

1. Za monitorowanie poziome (weryfikacja bieżąca, testowanie) w ramach danej linii odpowiedzialni są wyznaczeni pracownicy, w tym dyrektorzy/kierownicy jednostek/ komórek organizacyjnych.
2. Za monitorowanie pionowe (weryfikację bieżącą, testowanie) pierwszej linii obrony przez drugą linię obrony odpowiadają odpowiednio komórki/ stanowiska wymienione w §4 ust.3.
3. Zadania pracowników, komórek lub stanowisk związane z monitorowaniem udokumentowane są w zakresach czynności oraz:
  - 1) w zakresie weryfikacji bieżącej - w regulacjach wewnętrznych Banku oraz w matrycy funkcji kontroli,
  - 2) w zakresie testowania - w matrycy funkcji kontroli.

Na wszystkich poziomach, w ramach systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej stosowane są odpowiednie mechanizmy kontrolne lub niezależne monitorowanie ich przestrzegania.

Mechanizmy kontrolne przyjęte w Banku wbudowane są w funkcjonujące procesy, czynności, w codzienną działalność operacyjną Banku. Proces projektowania, zatwierdzania i wprowadzania w Banku mechanizmów kontrolnych jest odpowiednio udokumentowany i umożliwia przypisanie komórkom organizacyjnym odpowiedzialności za realizację zadań w poszczególnych etapach tego procesu.

Podstawowym narzędziem do operacyjnego zarządzania systemem kontroli w Banku jest matryca funkcji kontroli, w której powiązano cele ogólne systemu kontroli wewnętrznej i wyodrębnione w ich ramach cele szczegółowe z procesami istotnymi wraz z wpisanymi w te procesy kluczowymi mechanizmami kontrolnymi i niezależnym monitorowaniem tych mechanizmów.

Bank określił kategorie nieprawidłowości wykrytych przez system kontroli wewnętrznej, biorąc pod uwagę ich negatywny wpływ na zapewnienie osiągnięcia określonych celów systemu kontroli wewnętrznej. Nadanie odpowiedniej kategorii nieprawidłowości stwierdzonej, w ramach niezależnego monitorowania, polega na oszacowaniu poziomu ryzyka związanego z tą nieprawidłowością. W Banku prowadzony jest rejestr wszystkich nieprawidłowości znaczących i krytycznych. Wykryte w ramach pierwszej linii obrony nieprawidłowości znaczące lub krytyczne, są niezwłocznie raportowane do komórki organizacyjnej drugiej linii obrony, odpowiedzialnej za niezależne monitorowanie procesu, w ramach którego zaistniała dana nieprawidłowość znacząca lub krytyczna, a w przypadku nieprawidłowości krytycznych również do Zarządu Banku oraz komórki audytu wewnętrznego. Stwierdzone w ramach drugiej linii obrony nieprawidłowości znaczące lub krytyczne, są niezwłocznie raportowane do Zarządu Banku i Rady Nadzorczej, a w przypadku nieprawidłowości krytycznych również do komórki audytu wewnętrznego.

Zarząd i Rada Nadzorcza otrzymuje w okresach półrocznych informacje o wynikach testowania pionowego i poziomego przestrzegania kluczowych mechanizmów kontrolnych z uwzględnieniem m.in. zestawienia wykrytych nieprawidłowości znaczących i krytycznych oraz informacji dotyczących efektów działań podjętych w celu usunięcia tych nieprawidłowości.

Zgodnie z Umową Systemu Ochrony komórka audytu wewnętrznego przygotowuje syntetyczną informację o najistotniejszych nieprawidłowościach, stwierdzanych w trakcie audytów wewnętrznych i w okresach półrocznych przekazuje do Banku. Bank wykorzystuje ww. informacje w celu poprawy jakości wykonywanych usług i obniżenia poziomu ryzyka prowadzonej działalności.

Rada Nadzorcza dokonuje corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, w tym funkcji kontroli, komórki do spraw zgodności oraz wyników audytu przeprowadzonego przez komórkę audytu wewnętrznego. Dokonując oceny, Rada Nadzorczej bierze pod uwagę informacje przekazane przez Zarząd o sposobie wypełniania zadań przez pracowników Banku w ramach funkcji kontroli oraz komórki do spraw zgodności ze szczególnym uwzględnieniem:

- adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej w zapewnieniu osiągnięcia każdego z celów systemu kontroli wewnętrznej,
- skali i charakterze nieprawidłowości znaczących i krytycznych oraz najważniejszych działań zmierzających do usunięcia tych nieprawidłowości, w tym o podjętych środkach naprawczych i dyscyplinujących,
- zapewnienia niezależności komórce do spraw zgodności,
- zapewnienia środków finansowych niezbędnych do skutecznego wykonywania przez pracowników komórki zgodności oraz do systematycznego podnoszenia kwalifikacji oraz zdobywania doświadczenia i umiejętności przez pracowników tej komórki.

XIII. Aktywa obciążone/nieobciążone

W Banku nie wystąpiły składniki aktywów, które podlegałyby prezentacji.

XIV. Polityka zmiennych składników wynagrodzeń

Z uwagi na profil działania, charakter posiadanych w ofercie produktów oraz skalę działalności na rynku bankowym ustalono, iż polityka zmiennych składników wynagrodzeń dotyczy Członków Zarządu Banku.

Przez zmienny składnik wynagrodzenia rozumie się premię roczną, przyznawaną na podstawie oceny efektów pracy Członka Zarządu, przy zastosowaniu kryteriów oceny. Ocena efektów pracy Członka Zarządu dokonywana jest po zakończeniu roku obrachunkowego i obejmuje 3 lata tj. rok miniony i dwa lata poprzednie. Oceny dokonuje Rada Nadzorcza najpóźniej do końca drugiego kwartału roku następującego po okresie oceny.

Ocena efektów pracy członków Zarządu obejmuje m.in. wskaźniki Banku osiągnięte w latach podlegających ocenie w podziale na poszczególne lata w odniesieniu do realizacji planu finansowego w danym okresie, w zakresie:

- 1) zysku netto,
- 2) zwrotu z aktywów (ROA),
- 3) wskaźnika należności zagrożonych,
- 4) całkowitego współczynnika kapitałowego,
- 5) sumy bilansowej,
- 6) wskaźnika płynności LCR.

W odniesieniu do kryteriów oceny efektów pracy, Członek Zarządu ma prawo do premii rocznej, gdy w okresie podlegającym ocenie wykonanie planu finansowego zostało zrealizowane na poziomie:

- 1) zysku netto - nie niższym niż 75% zaplanowanego poziomu,
- 2) zwrotu z aktywów (ROA) - nie niższym niż 75% zaplanowanego poziomu,
- 3) wskaźnika należności zagrożonych sektora niefinansowego - nie wyższym niż średni wskaźnik zrzeszonych w SGB Banku SA banków spółdzielczych,
- 4) całkowitego współczynnika kapitałowego - nie niższym niż 15%,
- 5) wskaźnika płynności LCR – nie niższym niż 0,64 w roku 2017, a od roku 2018 – 0,80,
- 6) sumy bilansowej - nie niższym niż 75% zaplanowanego poziomu.

W przypadku kryteriów dotyczących indywidualnych wyników, Członek Zarządu ma prawo do premii rocznej, gdy w okresie podlegającym ocenie:

- 1) dokonano pozytywnej oceny efektów pracy realizacji zadań członka Zarządu wynikających z zakresu jego obowiązków i odpowiedzialności,
- 2) uzyskał pozytywną ocenę kwalifikacji,
- 3) uzyskał absolutorium z wykonania obowiązków za dany rok obrotowy,
- 4) wyniki kontroli przeprowadzonych w Banku przez podmioty zewnętrzne, w tym audyt wewnętrzny przeprowadzony przez Spółdzielczy System Ochrony SGB lub kontrola Komisji Nadzoru Finansowego, nie wykazały istotnych uchybień w obszarze nadzorowanym przez danego członka Zarządu.

Członek Zarządu uzyskuje pozytywną ocenę tylko i wyłącznie w przypadku spełnienia wszystkich przesłanek wskazanych powyżej oraz dodatkowo w przypadku spełnienia indywidualnych zadań przypisanych dla poszczególnych członków Zarządu w zakresach zadań i odpowiedzialności.

Wysokość premii rocznej nie może stanowić znaczącej części wynagrodzenia członka Zarządu Banku.

Łączna kwota premii rocznej dla członków Zarządu Banku ustalana jest w wysokości nie większej niż 30% rocznego zweryfikowanego przez biegłego rewidenta wyniku finansowego netto z zastrzeżeniem, że wysokość premii nie może być większa niż 40% osiągniętego w danym roku przez członka Zarządu wynagrodzenia zasadniczego.

Na podstawie przeprowadzonej oceny Rada Nadzorcza podejmuje decyzję w formie uchwały o przyznaniu premii rocznej i jej wysokości dla poszczególnych członków Zarządu w przypadku oceny pozytywnej.

Przyznana członkowi Zarządu premia roczna wypłacana jest jednorazowo w formie pieniężnej, w terminie 30 dni roboczych po podjęciu uchwały przez Radę Nadzorczą.

sporządził/a:

KIEROWNIK WYDZIAŁU
Planowo-Księgowego

Violetta Płocienniczak

KSIĘGOWA

Specjalista
ds. monitorowania ryzyk

Marta Gubryńskich

Radosław Teodorczyk

zatwierdził:

Złoty
Banku Spółdzielczego
w Dobrzycy

P. M.

[Signature]

zweryfikował:

Stanowisko ds.
zgodności i testowania
Sebastian Florczyk

*Banki w Dobrzycy zapoznał z D. M. J. i D. K. w Dobrzycy
w dniu 14.06.2018 r. i pozostawił kopię w odc. SA.12.2018*

RADA NADZORCZA
Banku Spółdzielczego
w Dobrzycy

14.06.2018

Przewodniczący
Rady Nadzorczej
Mieczysław Doliata

[Signatures]

Paweł Popowicz